

APOŠTOLÁT

sv. cyrila a metoděje

pod ochranou blahoslavené panny marie

ročník 31.

olomouc

číslo 10.

Odpovědný redaktor František Jemelka, tajemník ÚACM.

Vydavatel: Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci • Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Görlingovo nám. 16/II. • Roční předplatné: do Protektorátu 20 K, do ciziny (i do Sudet) se zvýš. poštovným 30 K, pro Ameriku 1·5 dol. • Časopis vychází měsíčně.

OBSAH: Pozůstatky východního obřadu na Sicilii 265 — Cesty k jednotě Církve 268 — Jak vznikl katolický podporovací spolek Velchrad 270 — Svatý Naum 272 — Dobrý Pastýř 276 — Mnišství ve východní nesjednocené církvi 279 — Nábožensko-historický omyl 283 — Ikona 284 — Doklady 286 — Nábožensko-kulturní obzor 287.

HOVORNA REDAKCE

Vdp. P. Rud. Schikorovi Csr. ve Frýdku vyprošuje redakce ACM hojně milostí Ducha sv., aby i v nové životní padesátce úspěšně, t. j. ke spáse duší našeho národa a k radostnému posílení katolického uvědomení v něm pracoval svým neúmorným *exercičním a tiskovým apoštolátem*. Je to záslužné pokračování na cyrilometodějské roli prvních našich posvětitelů a osvětitelů sv. bratří soluňských. Nejlepší gratulaci k padesátinám vdp. P. Schikory bude *naplnění* všech exercičních kursů ve Frýdku do posledního místečka a *vyprázdnění* tiskových zásob sbírky „*Životem*“, neboť z rozprodané zásoby tiskového nákladu se umožní a zabezpečí další vydávání sbírky „*Životem*“ a konání dalších duchovních cvičení ve Frýdku k největší radosti jubilantově. Deus confortet!

Vdp. P. Josef Olšr S. J., Florencie. Srdečné díky za pozdravy a modlitby! I když nemůžete nyní nám v časopise pomáhat literární spoluprací, můžete redakci a celému ACM získávat modlitbou a obětmi pomoc milostí Boží, a té potřebujeme zvláště nyní co nejvíce. Na rok vejde ACM do 50. roku svého trvání, aspoň do ročníku jubilacího ACM si vyprošujeme Vaše přispění. Přejeme pevného zdraví a útěchy Boží a opětujeme upřímné pozdravy!

Vdp. O. J. D., Stropkov! Bohu díky, ztracená ovečka se našla! Víím, na koho se nyní obrátit! Ale to neznamená, že Stropkov, či Michalovce zapadly jako bájný Kitěž! Nemusel by se kromě redaktora ACM zardívat i některý z OO. ve Str. a M., že unijní věstník má zprávy i z Vladimírové a od nich — nie! Est tempus tacendi, je však též tempus loquendi či scribendi. Ergo! Srdečné pozdravy Vám, O. igumenovi a všem známým posílá redaktor.

Upozorňujeme P. T. dárce, že zasílaný staniol má cenu, není-li zmačkáán v hroudu.

Větší zásilky račte laskavě poslat přímo na adresu: *P. T. Klaverská družina, Brno, Pekařská č. 4.* Tím se ušetří dvojnásobné poštovné.

Administrace.

Diecéšní ACM: P. T. farní úřady: Bránky 135.70 K; Vrchoslavice 55 K.

P. T. Ant. Martinčík, Svěsedlice, dar, 50 K. Msgr. František Pospíšil, farář v Příboře, za farnost příborskou, 680 korun. Pán Bůh zaplať!

Zahraniční ACM: P. T. Jan Melkus, rolník, Zábrdovice, dar, 100 K. Pán Bůh zaplať!

Známky darovali: P. T. Jan Dvořák, Slavonín. Pán Bůh zaplať!

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahosl. Panny Marie

ROČNÍK XXXI. • ŘÍJEN 1940 • ČÍSLO 10.

O. Jan Kellner

pozůstatky vých. obřadu na sicilii

Málokterý kraj prožíval tak bohatý a tak zajímavý vývoj jako ostrov Sicílie. Dobře známa byla již Feničanům; dlouhá století byla ovládána a obydlena Řeky, kteří tam vybudovali veliká města s nádhernými a uměleckými památkami (hlavně chrámy a divadly v přírodě). Později opanovali Sicílii Římané, znovu pak Řekové (Byzantinci) v dobách po Justinianovi, nato Saraceni (Arabové), které vystřídal zase Normané; některý čas tu vládli také Španělé a nakonec a natrvalo připadla Italům. Tak nosí Sicílie na sobě dosud živé stopy různých dějinných období a kultur. Protože však měla štěstí, že národové, kteří jí kdy vládli, stáli v své době na vysoké civilizační úrovni, proto zanechali na Sicílii kulturní památky veliké hodnoty. Dokonce i pirátští Normané, kteří jinde skoro nic kulturního po sobě nezůstavili, na pozeňnané půdě sicílské dostali kulturní vkus a vytvořili tam dokonce zvláštní sloh, zvaný *normanský*, který je zajímavou smíšeninou slohu byzantského a arabského. Nejlépe je možno pozorovati toto navrstvení dějinných údobí a slohů na sicílských chrámech. Proto také věnujeme zde chrámům zvláštní pozornost, tím více, protože chceme se tu zmíniti o kolonii východních křesťanů dosud na Sicílii žijících (Italo-Albánců).

Možno rozlišovati různé druhy chrámů se smíšeným slohem. Jedny — poměrně řídké — pocházejí z první doby křesťanského umění, kdy pohanský chrám byl měněn na křesťanský, anebo kdy se pro stavbu křesťanské basiliky používalo sloupů z řeckých pohanských chrámů. Jiný typ — nejčastější — představují chrámy z doby normanské — z 11.—12. století. Tyto chrámy mají ve své architektuře hodně prvků arabských (na př. katedrála v Palermě, kostely v Martorana a sv. Mikuláše, také v Palermě), ale uvnitř svojí malbou jsou čistě byzantského slohu. Třetí — neméně zajímavý typ — ukazují chrámy, kde k dřívějším byzantsko-normanským prvkům přistoupil později vliv barokový. Tak na př. ke zmíněné již katedrále v Palermě byla v 17. století přistavěna střední věž, která se slohově docela různí od ostatního chrámu. A ovšem kazí celkový dojem pěkného a jedinečného normanského chrámu.

Stejně zajímavý příklad takového slohového proplétání možno najít v mesínské katedrále. Byla zbudována v 12. století. Z té doby se

*Katedrální chrám
v Palermě.*

Lidové závody.
Archiv Apoštolátu.

dosud zachovala pravá byzantská mosaika v absidě (v polokruhovitém výklenku za hlavním oltářem), představující žehnajícího Krista; působí hlubokým dojmem. Oltář však, hlavně sošky na něm vedle tabernakula, jsou již z doby barokní. Mimo to jsou podél zdi jiné oltáře a jiné sochy z doby španělské nadvlády na Sicilii. Ty rovněž ukazují cos podobného ve svém slohu. A nakonec vidíte v kostele malby čistě moderního italského umění z doby restaurace katedrály po zemětřesení z r. 1901.

Leč ze všeho zajímavějšími a nejcennějšími kulturními památkami jsou *byzantské mosaiky*. Jsou to hlavně vyobrazení Krista Pána jako Pantokratora (Vševládyce) — podoby přísné v temných absidách, ale neobyčejně působivé. Posud si pamatuji, jak při mé návštěvě na Sicilii r. 1930 bylo mně těžko se rozloučiti s katedrálou v Mesině, s Palatinskou kaplí v Palermě, s dómem v Monreale. Jak mi bylo těžko odpoutati zrak od imponantní tváře Spasitelovy v monrealském chrámě! A nejen obrazy Spasitelovy, uchvacující vás svou zvláštní čistotou a byzantskou přísností, nýbrž také jiné mosaiky. A těch je veliké množství jak v Palatinské kapli v Palermě, tak i v monrealském dómě. V posledním je dokonce na 6000 metrů² mosaikové malby: Postavy různých světců, výjevy ze Starého a Nového zákona pokrývají dlouhé a vysoké stěny tří lodí, takže celý chrám tone vlastně ve zlatě.

Že jsou to pozůstatky byzantského umění a východního obřadu — i když vzdálené — ukazují mezi jiným řecké nápisy u mosaik. Nevíme přesně do kdy, ale jistě hodně dlouho se udržel ještě ve středověku řecký živel jak v jižní Itálii, tak také na Sicilii. Dokonce měly tyto jižní části dnešní Itálie název Magna Graecia — Veliké Řecko, a byly posety řeckými kláštery. Dnes ovšem již i Kalabrie a Sicilie jsou úplně italské kraje s latinským církevním obřadem. Jsou tam sice i skupiny (ostrůvky) východního obřadu, ale to nejsou potomci starých Řeků, nýbrž Albánci, kteří se tam přistěhovali v XV.—XVI. sto-

*St. Cataldo a Martora-
na v Palermě na Sicílii.*

Lidové závody.
Archiv Apoštolátu.

letí. Jelikož tito Albánci tvoří zvláštní skupinu mezi katolíky východního obřadu, věnujeme jim zde více pozornosti.

*

Albanie přijala křesťanství jednak vlivem latinských misionářů ze severu, jednak také působením řecko-východních misionářů z jihu. Proto také věřící byli tam dvojího obřadu: latinského — západního, a řeckého — východního. Tureckým vpádům v Albanii dlouho vzdorovali a mnoho bojovali, když se však vystěhovali, vzali s sebou také svůj obřad. Tak se stalo, že jsou v Itálii (v provincii Basilicata) Albánci latinského obřadu (původem ze Scutari) — mimo jiných Albánců východního obřadu.

Albanie spolu s Řeckem patřila původně do patriarchátu římského a byla řízena ze Soluně Apoštolským vikářem. Tak bylo až do r. 484, kdy vznikl první rozkol mezi Cařihradem a Římem za patriarchy Akacia. Když se roztržka r. 519 urovnala, papež měl nadále pravomoc nad Řeckem a Albanii a vykonával ji svým zástupcem (vikářem) metropolitou soluňským. Po čas bojů proti svatým obrazům (733) i po čas rozporu mezi císařem Lvem Isaurem a papežem Řehořem III. byla dnešní Albanie trvale připojena k patriarchátu cařihradskému. Jen severní část její zůstala pod pravomocí Říma a zůstala mu také věrna i po rozkolu Kerulariově. Když Turci začali obsazovati Albanii a Epirus, mnoho Albánců se vystěhovalo do Itálie a na Sicílii. Italská kněží a latínští biskupové poskytli těmto hrdinům víry a lásky k národu místo i půdu pro nové osídlení, a tak vznikly Italo-Albánské osady obřadu řecko-katolického.

Mají za sebou slavné dějiny, hlavně pro svoji věrnost vlastnímu obřadu, kterou někdy nechápali ani katolíci latinského obřadu, ani jejich latinská hierarchie. Je známa osada „Piana dei Greci“ na Sicílii, která vznikla okolo chrámu chovajícího posvátnou Madonu „Odigitria“. Starobylý tento obraz Panny Marie, zachráněný z dob obrazoborec v Cařihradě, je pro Albánce pokladem živé víry a historických

vzpomínek na jejich otce. Mají dnes svého biskupa Mons. Perniciaro obřadu řecko-albánského pro vlastní diecési, mimo to jest ještě diecése Lungroská (di Lungro), také s biskupem obřadu řecko-albánského, mons. Giovanni Melle.

Hierarchii řecko-albánskou ustanovil pro tyto Albánce roku 1595 papež Klement VIII. S počátku bydleli biskupové v Římě, později při semináři italo-albánském v Palermě.

Dnešní stav Italo-Albánců v církevním ohledu je tento: mají dvě diecése, jednu v Kalabrii s 27 farnostmi a 35.000 věřících, a druhou na Sicilii — s menším počtem farností a s 20.000 věřících. V Palermě mají seminář, založený před dvěma stoletími horlivým jejich knězem P. Řehořem Guzzetta (Pius XI. prohlásil ho za „venerabilis“ — cti-hodného). Dnes je v Palermě jen malý seminář, jelikož kandidáti bohosloví odcházejí studovat do Říma do Řecké koleje. I když chrámy Italo-Albánců nemají vždy přísný východní sloh (na př. ani chrám sv. Mikuláše v Palermě, ani chrám v Piana dei Greci nemá ikonostasu), přece zachování těchto italo-albánských skupin má veliký význam, protože právě ony mohou býti pro svou katolickou víru a pro svůj východní obřad mostem mezi Stolicí Petrovou a jejich mateřskou zemí — Albanii. Proto také Sicilie — tolik připomínající Východ — může míti pro návrat a sjednocení Východu svou providenční roli.

V. R. K.

cesty k jednotě církve

Tajemná je ve světě Boží ekonomie (vedení a správa světa). Bůh zdokonaluje své stvoření a vede je k cíli za součinnosti jiných stvoření. Tak udržuje život nejmenší travičky vláhou, teplem slunka a částičkami půdy, na níž tráva roste. V ekonomii vykoupení se projevuje světový zákon působení Boží moci v použití druhotných příčin stvoření se zvláštní jasností a všeobecností: i milost Boží, t. j. skutečná účast na životě nejsvětější Trojice Boží, „spoluúčast na božské bytnosti“, „zbožnění“, uděluje se lidem především ve svátostech — prostřednictvím vody, oleje, vzkládáním rukou atd. Ježíš Kristus přivádí lidi ku spasení prostřednictvím jiných lidí. Tak také milost sjednocení Církve podle téhož Božího zákona, jež nemožno popírat, nemůže se jinak uskutečnit, nežli za spolupůsobení našich slabých snah lidských. Všemohoucnost Boží zazáří tu právě v účasti naší slabosti.

V čem může tedy spočívat naše účast na Božím díle sjednocení křesťanů v jednotě Církve Kristovy? Především si musíme jasně uvědomit základní pravdu křesťanské jednoty. Křesťanství je duchovní zdokonalení života v milosti Boží. Proto nemůže církevní sjednocení pozůstat v jakémsi znivelisování (sploštění), ve vytvoření jednotvárnosti, v umrtvující monotonnosti, v zapojení všech a všeho v jedny a tytéž rámce nábožensko-kulturní. Naopak, toto sjednocení musí býti v nejvyšším stupni životným, organickým a proto musí být založeno

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Mosaikový obraz Krista-Vševládcce (z XII. stol.) v dómě v Monreale.

na maximální (největší) různotvárnosti a plnosti životního svérázu částí, toužících po jednotě. Proto se horlité o sv. jednotu mají radovat ze vzrůstu, prohloubení a zesílení všech kladných duchovních hodnot v náboženském životě odloučených bratří. Nestačí jenom uznání obřadu východních bohoslužeb, nýbrž třeba mít porozumění pro podstatný vliv patristiky (sv. Otců) ve východní bohovědě, pro způsob metafysického jejich myšlení, pro askesi a mravouku v duchu evangelických rad atd.

Nemožno přijat jen takové zjevy v učení a životě pravoslavných církví, které odmítají kladné skutečnosti významu obecně-katolického, zjevy působící duchovní neplodnost, překážející působení milosti a lásky. Jsou to zjevy vnesené do pravoslaví ze zevnějšku, cizí samé přirozenosti pravoslaví. To platí především o pravoslavném odmítání *papežova prvenství*. Toto odmítání je v hlubokém rozporu s duchem takových sloupů pravoslaví, jako jsou sv. Lev Veliký, sv. Cyril Alexandrijský, sv. Theodor Studita a j. Bylo pravoslaví naštěpeno ze zevnějšku: římsí císařové na byzantském trůně — přes svoje většinou upřímné křesťanství — dlouho ještě zůstávali proniknuti někdejší římskou myšlenkou: nestrpět náboženství jako společnost svobodnou, na státě nezávislou. Všechny ničivé síly a všechny protikřesťanské záměry byly vždy namířeny proti papežství. I ve XX. století usilovalo heslo bojující nevěry především o zeslabení církevního prvenství římského papežství (ať v Mexiku či v rudém Španělsku či jinde). Konečně i dějiny Tichonova patriarchátu mluví podobnou řečí.

JAK VZNIKL KATOLICKÝ PODPOROVACÍ SPOLEK VELEHRAD

Po jubilejním mileniovému roce příchodu sv. apoštolů Cyrila a Metoděje na Moravu (r. 1863), připadalo na rok 1885 tisíciletí památky smrti sv. Metoděje, apoštola, metropolitu a patrona Moravy. Chystány byly přípravy k důstojné oslavě tohoto vzácného jubilea.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

*Msgre Giovanni Mele, biskup italsko-
albánské diecése di Lungro.*

Podle staré tradice i podle pramenů byl sv. Metoděj pochován ve chrámě Panny Marie tehdejšího sídla svého a hlavního města Velkomoravské říše „Velehradu“.

Historickým soustavným badáním a vykopávkami dochází se dnes k přesvědčivému názoru, že nynější Velehrad leží v území starého původního Velehradu. Velkostatek velehradský, k němuž patřil rozsáhlý komplex klášterních budov s krásným chrámem, přešel po zrušení řádu cisterciáckého za císaře Josefa II. do vlastnictví laického. V le-

tech 1880 byl v majetku Iphigenie vévodkyně de Castries, a byl zatížen velkými dluhy. Budovy byly vesměs značně zanedbané a propadaly zpustnutí.

Hospodářský dvůr velehradský s příslušnými pozemky polními měla v nájmu firma bratří Mayů, majitel cukrovarů v Uher. Hradišti a Ostroze, a byla odůvodněná obava, že celý zadlužený velkostatek velehradský přejde do vlastnictví této židovské firmy, která se snažila o jeho koupi.

Kdyby se tak bylo stalo, byl by Velehrad jako nábožensky a kulturně nejvýznamnější místo v dějinách Moravy a jako známé všeobecně uctívané a velikými tisíci ročně navštěvované cyrilometodějské poutní místo ve svém rozvoji, ne-li dokonce ve své existenci býval ohrožen.

Z iniciativy tehdejšího knížete-arcibiskupa olomouckého a moravského metropolity Bedřicha landkraběte Fürstenberga byl v r. 1876 založen „Katolický podporovací spolek diecése olomoucké“, který byl majitelem dvoru v Mořicích na Hané.

Tento spolek měl hlavní účel, aby získal velkostatek velehradský a tím zachránil památný klášter s historickým chrámem, jehož nynější původ sahá do 12. století. Velehradský chrám, tato naše národní svatyně, patří mezi nejzajímavější a největší chrámové stavby na Moravě a jest pomníkem slohů od románského přes gotický do baroka a vyniká uměleckou výzdobou a vzácnými památkami. Nedaleko chrámu je stará, památná gotická kaple „Cýrilka“.

Po delším vyjednávání podařilo se „Katolickému podporovacímu spolku“, jehož stanovy vypracoval tehdejší zemský a říšský poslanec

*Vnitřek Palatinské kaple v Palermě
(z XII. stol.).*

Lidové závědy. Archiv Apoštolátu.

dr. Josef Fandrlík, získati velehradský velkostatek. Kupní smlouva byla uzavřena r. 1883 mezi spolkem jako kupitelem a Iphigenií, věvodkyní de Castries jako prodavatelkou.

Kupní cena obnášela 1,400.000.— zlatých. V hotovosti byl prodávatele zaplacen toliko obnos per 130.000 zl. a zbytek byl vyrovnán převzetím dluhů a úvěrovými operacemi.

Hotově splacený obnos 130.000 zl. získal „Katolický podporovací spolek diecése olomoucké“ z výtěžku prodeje svého dvoru v Mořicích.

Tímto kupem byl zachráněn velkostatek velehradský před převodem do rukou a zájmů cizích a takto byl zabezpečen památný klášter, druhdy eisterciácký, s chrámem k účelům náboženským. Tehdejší arcibiskup mohl pak uskutečniti svůj úmysl, aby používání klášterních budov odevzdáno bylo některému z katolických řádů, který by se staral nejen o duchovní správu farnosti, *ale především i o rozšíření a zvelebení kultu cyrilometodějského na Velehradě se vším, co k tomu náleží.*

Na Velehrad byl pak koncem let 80. povolán a uveden řád Tovaryšstva Ježíšova, který tam úspěšně působí do dnešní doby ve směru ideje a tradice cyrilometodějské.

Alois Turk

svatý naum

Na jižním konci Ochridského jezera — 31 km od města Ochrida — leží pod horou Galičici u pramene Černého Drinu a nedaleko od albánské hranice na skále, která se zvedá ze samého jezera, starý klášter sv. Nauma; je proslaven svojí nevypsitelně krásnou polohou, svojí minulostí a také svou přitažlivostí jako poutní místo. Vždyť rok co rok se tu shromáždí na den klášterních hodů, 3. července, na tisíce pravoslavných i mohamedánů, aby se odporučili v duchovních i tělesných těžkostech velikému světci sv. Naumovi na jeho hrobě, který se nachází v malé kapliče starého klášterního chrámu.

A jak se sem dostal sv. Naum? Byl on přece jedním ze žáků velkého slovanského apoštola sv. Metoděje, bratra Cyrilova. Po své národnosti byl sv. Naum panonský nebo moravský Slovan a patří mezi nejvýznačnější žáky slovanských věrozvěstů. Prosluli z nich zvláště ještě Gorazd, kterého sv. Metoděj ustanovil svým nástupcem, dále Klement, Angelár a Vavřinec. Všech žáků Metodějových bylo asi 200. Všichni byli po smrti sv. Metoděje z Velké Moravy vyhnáni a dokonce i vláčení po žalářích. Zakázali jim hlásati slovo Boží po příkladu sv. Cyrila a Metoděje. Proto jim nic jiného nezbylo, než odebrati se jinam, kde je vděčněji přijmou, i jejich práci. Odešli chudobni a bosí, vyhnáni jako zločinci. Pouze některé bohoslužebné knihy mohli zachrániti. Někteří z nich se odebrali do chorvatského Přímoří, kde se až dodnes udržela slovanská bohoslužba. Jiní pak šli ještě dále, aby se ve velikém a samostatném slovanském státě, v Bulhar-

СВ. НАУМ НА ОХРИТСКОМ ЈЕЗЕРУ

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Sv. Naum - freska v kostele sv. Nauma. — Kostel sv. Nauma na Ochridském jezeře.

sku, které tenkrát začínalo už u Bělehradu, pokusili o své štěstí. A neklamali se. Opravdu krásně byli přijati. I dali se ihned do díla, aby prohloubili křesťanství, které už sice v těch krajích zdomácnělo, ale přece bylo ještě možno všude najít stopy pohanského života. Slovanské knihy jim při práci velmi pomáhaly.

Klement a Naum dostali za misijní krajinu okolí Ochridského a Prespanského jezera, kde tenkrát byly kvetoucí osady. V těch krajích nebylo ještě klášterů, a také Metodějovi žáci nebyli řeholníky, nýbrž jen světští kněží-misionáři. Přesto však i Klement i Naum žili ve světě jako pobožní mniši. Že oba dva velmi cenili mnišský stav, je patrné z toho, že oba založili si svůj klášter. První jej založil Klement, a to v samém Ochridu. Klement byl brzy potom jmenován ochridským biskupem a zemřel tam r. 910 a byl pochován ve svém klášteře.

Naum byl knězem a nejužším spolupracovníkem Klementa Ochridského. Byl velmi zbožný a na sebe samého velmi přísný. Staří životopisci vypravují, že žil i se svými druhy v bezženství od časného mládí až do smrti.

Proto není nic divného, že si na jižním konci Ochridského jezera — daleko od větších osad — postavil svůj klášter, který zasvětil sv. archandělu Michalovi. Sám pak složil řeholní sliby nedlouho před svojí smrtí. Byl pochován v tomto klášteře, a ještě dodnes ukazují jeho hrob v postranní kapli kostelíka, který se proto dnes jmenuje krátce kostel sv. Nauma. Utíkají se tam k němu lidé v nejrůznějších

těžkostech, zvláště však je vzýván sv. Naum jako přimluvce za zdraví rozumu. Často je proto možno vidět u tohoto kláštera duševně choré, které na nějakou dobu zavírají v úzkou celu při vnější straně kostela, kde jich pak čas od času pokropí svěcenou vodou a modlí se nad nimi. Vypravuje se, že se tu událo už více zázračných uzdravení.

Je zajímavé, že sv. Nauma velmi uctívali i mohamedánští Albánci, kteří odedávna přinášivali kostelu a klášteru bohaté dary. Je velmi pravděpodobné, ba skoro jisto, že tato úcta pochází z oněch dob, kdy tyto kmeny byly ještě katolické, a kdy náboženský rozkol v těchto krajích ještě nebyl tak zřejmý.

Nynější klášterní budovy jsou novějšího data, poněvadž staré zničil požár roku 1802. Tehdy také shořela stará klášterní knihovna, v níž, beze vší pochyby, bylo více drahocenných starých rukopisů, které by nám leccos snadno objasnily o životě prvních mnichů, zvláště sv. Nauma. Kostelík se nachází uprostřed velikého nádvoří.

První kostel byl postaven v letech 900—905; jak už bylo řečeno, byl sv. Naum pochován v tomto kostelíku, který proto dostal také po něm své jméno. Sv. Naum zemřel 23. prosince 910. Kostelík byl během dějin vícekrát obnoven. Nynější jeho stavba a podoba pochází nejspíše ze století třináctého.

Ikonomas v něm je velmi krásný a je zhotoven reliefně ve dřevě. Fresky byly velmi často obnovovány nebo i měněny, proto jsou nejstarší fresky, které by byly měly pro dějiny největšího významu, bohužel, zničeny. Dnešní fresky jsou z minulého století. Jak praví řecký nápis, byly dnešní fresky malovány roku 1806; maloval je nějaký Trpo z Korče v Albanii.

V pozadí tohoto starého kostelíku se zvedá mohutná nová stavba: zvonice s kaplí sv. Vladimíra. Dal ji postavit zemřelý král Alexander I. Sjednotitel. Fresky v ní maloval ruský malíř Kolesnikov, ale musíme přiznati, že se mu nepodařily. I sama stavba nějak nezapadá v toto okolí úctyhodných starobylostí.

V klášteře žije větší počet mnichů, kteří ovšem nevedou takový duchovní život, jako jsme zvyklí vidět v našich klášteřích. Vždyť zřídka který z nich má vzdělání, a ještě méně jich přišlo do kláštera s touhou, zcela se posvětit Bohu. Klášter je velmi bohat a má velmi značné důchody již od samých poutníků, ale také z ohromných pastvisk a rybolovu. Hospodářství jeho by ovšem zcela jinak vypadalo, kdyby je měli v rukou nějakí obětaví kartuziáni, nebo trapisté nebo cisterciáci. Pro tyto řeholníky byl by klášter jako stvořen, neboť je daleko od světa, a příroda sama nutí člověka k přemýšlení a ke zbožnosti.

V bezprostřední blízkosti kláštera má pramen řeka Černý Drin, která teče jezerem Ochridským a u městečka Strugi je opět opouští. To není ovšem jediný pramen, nýbrž je jich celá řada, které tu tvoří svoje samostatné jezírko, v jehož středu je vidět krásný a bujně zarostlý ostrůvek. Voda v něm je v létě mimořádně chladná, zato v zimě zase příjemně teplá. Na pobřeží tohoto jezírka — pod samým klášteřem — je malá kaplička sv. Petky se studánkou, jejíž vodu pokládají

za léčivou pro oči. Při kapliče žije poustevnický mnich, který je jediným zbytkem toho druhu řeholníků, jaké chtěl založit, či oživit bývalý ochridský biskup, známý srbský církevní řečník a velký nepřítel všeho katolického, dr. Nikolaj Velimirovič. Práví se, že vychovával více takových kandidátů za poustevníky, ale poněvadž nebylo tu pravého duchovního života, ani pravého základu, nemohlo se dílo zdařit.

Zajímavo je také to, že je tento klášter asi nejstarším klášterem *společného řeholního života* ve slovanských zemích a na jihovýchodě Evropy. Jinde — i na hoře Athos — byli v tom čase, kdy povstal klášter sv. Nauma, pouze *eremité*-řeholníci (poustevníci).

Na cestě od sv. Nauma do Ochridu leží ještě jeden zajímavý klášter, který vlastně není klášterem, nýbrž pouze kostelíkem — sv. Zaum. Správně se jmenoval ten kostelík: sv. Bohorodička Záhumská. Ale sousedé si časem zkrátili to jméno v Zahum a konečně v Zaum. Kostelík je těžko přístupný s pevniny, nejsnadněji s jezera. Byl postaven r. 1361. Postavil ho jako svůj dluh ochridský „césar“ Gregor, syn ochridského sevastokratora Branka a starší bratr Vuka Brankoviče. Kostel byl kdysi asi velmi krásný, ale nyní omítka odpadla, a před chrámem vyrostl veliký strom.

Měli bychom ještě něco pověděti o pravověrnosti sv. Nauma. Nemáme žádných písemných dokladů o tom, zdali z Moravy vyhnání Metodějovi žáci po příkladu svých svatých učitelů přes všechny přetrpěné oběti zůstali věrni nástupci sv. Petra, či zdali se usouzení připojili k odloučenému Východu. Také tradice nám o tom nedovede ničeho říci. Přesto však je pravděpodobno, že sv. Naum se sv. Klementem zůstal věren jednotě Církve, ačkoliv nemohl vzhledem k tehdejšímu poměrům, býti v tak úzkých stycích s římským papežem.

Město Ochrid u stejnojmenného jezera. V tom kraji byl kdysi sv. Metoděj místopředsedou.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

DOBŘÝ PASTÝŘ

(K u k á t k o.)

Po seminární chodbě kráčí zvolna malíř mistr Jano Köhler. Sehnutý, ale ne zlomený. Hůl, jedna noha, po chvíli druhá noha. Jsou ty nohy ochrnuté. Na lešení, v kostelích, venku, kde malíř musí „robotit“, bývá průvan. I teď jde mistr do práce. Maluje v seminární kapli obraz *dobrého pastýře*. Je zajímavé, jak takový obraz *roste*. To, co je na zdi, to je už *ovoce*. Kořeny jsou v duši malířově, barvy jsou brány ze srdce a jsou míchány potem práce, někdy i slzami. Světlo se leje okny kaple, ale to není *hlavní* světlo. To se leje shůry do nitra umělcova. Každý den ráno o 6 hodinách klečí už mistr v mariánské kapli při mši sv. a je přítomen ještě druhé mši sv. *Tam* se to světlo získává, které pak vyzářuje z obrazů a zažehává světlo v duších, v srdcích sbратřených. Den co den klečí mistr před svatostánkem, den co den přibývá obrazu nad vysokým lešením. Dobrý Pastýř hledí hlubokýma očima, očima mluvícíma, ovci drží na ramenou. Nad ním promlouvá slovo Kristovo: Dobrý pastýř dává život za ovce své... Tak v modlitbě, práci, pokoření a utrpení roste obraz *Dobrého Pastýře*.

*

Jak roste *skutečný* dobrý pastýř? O tom by mohla vyprávět seminární kaple, učebny, chodby, zahrada. Seménko Božího povolání bylo vloženo do srdce a klíčilo různými vlivy ve světle a teple Ducha svatého. Bůh nemiluje šedé jednotvárnosti. Jako není dvou lidí na světě úplně si podobných, tak také vnitřně lidé rostou každý jinak. Cesty mohou být rozličné. I půda, její rozorání, pěstění. Jen símě přichází od téhož Božského rozséváče a světlo a teplo a vlaha. Díla Ducha svatého v duších jsou zázraky milosrdenství, díla úžasné krásy. Každý člověk přináší s sebou na svět mnoho vrozených vloh, sklonů dobrých i zlých, a Duch svatý, který proniká srdce i ledví člověkovu, najde všude *správný způsob*, aby dobré zušlechtil, zvedl, a zlé aby tlumil, odstraňoval. Nikoho nenutí a přece nalézá tolik ochotných spolupracovníků. Pracuje ve všech nitrech jako jarní vánek, který otevírá zemi a vyvolává květeny k radostnému životu. Budí spící, posiluje bdějící, ponouká k práci, odměňuje klidem, jehož nikdo jiný dátí nemůže. Nikdy nesmíme zoufat. Nevíme, v kom Duch svatý je na začátku, v kom v polovici, v kom už dokončuje své dílo, svůj obraz, dílo záchrany *celku*. Netušíme rozsáhlosti, hlubin a výšin jeho činnosti. Nabídněme se k uvědomělé spolupráci! Běží o Ducha Utěšitele, dárce světla a radosti!

*

„Víte dobře, pane Štěrbo, že si vážím kněží. Sám jsem vyrostl v dobré křesťanské rodině. Možná, kdyby bylo více prostředků, že bych byl také knězem. U nás to bylo něco jiného. Bylo dětí hodně a chleba málo. Musil jsem do světa. Propracoval jsem se k učitelství a

jsem se svým stavem úplně spokojen. Netoužím po bohatství. Studuji po leta poměry tohoto kraje. Hledám v kronikách a matrikách. Kolik tu bylo rodů, kterých už není. Kolik jmen vymřelo. A byly tu grunty, na nichž dnes hospodaří lidé jiných jmen. Na světě je všechno přechodné, nejisté. To dobře vím. Dívám se klidně na všechno, ale přece se mně zdá, že nejednáte dobře. Váš statek patří k nejstarším v osadě. Po celých 300 let jsou Štěrbové usedlí na témž místě. Můžete být na to hrdí. Hleďte, máte *jediného* syna, který by měl udržet vaše jméno na statku a vy ho dáte na *kněze*.“

„Pane učiteli, už tolikrát jste mne upozornil na to a vždycky jsem vám vděčný za váš upřímný zájem, ale vždycky jsem vám zdůraznil, že já svého syna na kněžství *nedávám*. Dal jsem ho na studie, je pravda, ale že si *zvolil* kněžskou dráhu, je věc jeho a — jako věřící katolík musím dodat — na prvním místě věc *Boží!* Rodiče mohou dát s Boží pomocí dětem křesťanské vychování, ale nemohou jim dát ani brát povolání. Nebyl bych hoden svých předků, kdybych bral svému synu *svobodu* ve volbě stavu. Jako bych mu nevybíral nevěstu, kdyby zvolil jiný stav, tak mu neurčuji ani jeho životní lásky. To je, pane učiteli, i pro mne věc velmi bolestná, že se na náš statek dostane cizí jméno, ale i Vlasta je mé dítě, i ona může dát rodnému statku své srdce!“

*

Bohoslovec Václav Štěrba běhá po seminárních chodbách s rozzářenou tváří. Bije se s překážkami, přemáhá drobné denní nepříjemnosti, koná všechno, byť to bylo sebe obtížnější, *ve světle velikého ideálu*: „Mám býti knězem Kristovým, těшитelem trpících, pomocníkem všech bez rozdílu! Pouští táhli Izraelští do země zaslíbené. Nic velikého se nerodí bez potu a krve. Dal jsem se na vojnu, bojuji a budu bojovat pod vedením Ducha svatého. Bůh miluje radostné dárce, cheť mu sloužiti s úsměvem na rtech.“ Na rodiče vzpomínal s vděčnou úctou. Obdivoval pevný charakter otcův. Věděl, kolik obětuje, když mu nebrání, aby byl knězem. Matka má soucitné srdce. Pravila kdysi otcí: „Snad by bylo lépe, kdyby Václav toho kněžství nechal. Co ho *dnes* čeká?“ Ale otec řekl jasně: „Kdyby *dnes* toho nechal, pak bych se k němu nikdy nehlásil.“ To jest: kdyby utekl před překážkami, není hoden jména Štěrby. Tak to myslel. Mnoho řeči nenamluvil. Co však řekl, byl kvádr nezviklatelný. Václav si vzpomíná, jako by to bylo dnes. Když šel do gymnasia, řekl mu otec: „Propadneš-li v prvním čtvrtletí, půjdeš hned domů!“ To nebylo řečeno do větru. Na konci páté třídy přinesl vysvědčení se samými velmi dobrými. Ve vlaku mu pravil kterýsi známý: „To bude mít tatínek radost. Jistě se štědře otevře i jeho kapsa.“ Doma ukázal vysvědčení. „Pěkné je to,“ řekl otec a odešel klidně po své práci. Vícekrát se o tom nemluvalo. V sedmé třídě mu řekl otec opět několik slov. „Nechtěl jsem, abys studoval. *Představoval jsem si to jinak*. Ale bránit ti nebudu v ničem. Chceš jít do bohosloví, jdi! Neopovaz se však být lakomý!“ — Až nyní se dověděl Václav plně, proč si představoval život svého jediného syna *jinak*.

Jméno Štěrbovo zmizí z jejich usedlosti. A to je pro otce nesmírně mnoho. Miluje rodný dům, miluje otcovská pole. Ale — Václav to cítí a děkuje Bohu za to — více než toto miluje *Boha!*

*

V K. je plno radosti. Vlna za vlnou se valí jako v moři. Dnes je svěcení kněžstva v Olomouci. Dnes přijede Václav. Mládež má nachystané ověncené koně, děvčata si nachystala nejlepší šaty, děti lilie. Bude slavné uvítání. Sjednocení farnosti nejdojemnější. Přijede mladý kněz, který rostl s nimi a mezi nimi, který nosil kosu a držel pluh, nebál se nejtěžších polních prací. S nimi snášel letní vedra, s nim rozmary počasí a bouří. Každému hleděl do očí zpřímá. Byl z velikého gruntu a přece cítili i ti nejmenší, že jest *jejich*, že nezná rozdílů. Dnes mu *oni* ukáží svou neličenou lásku. Pozná, jak ho mají rádi. V celé vesnici je plno svatě nedočkavosti. A v kostele se modlí tiše staří, vzpomínajíce uplynulého mládí a slzy se jim derou do očí. Divná věc. Člověk by se usmíval a přece se nitro rozechvívá tak, že oči vlhnou, hlas se zastře. I žebračky stejnohlasně odříkávají: za kněze a za kněžský dorost: *Který za nás těžký kříž nesl . . .* Václave, jemuž ode dneška budeme říkat: *Pater* — Otec Václav, odkud ti přicházelo *světlo* po třináct let studia, odkud *síla*, abys přemáhal překážky na cestě k cíli? Kdo ti dal víc? Rodiče, nebo ti mladí lidé, nebo ti staří, nebo ti žebráci? Je svatých obcování. Přijímáme *vláhu* s nebe a nevíme, kdo nám ji vyprosil, cítíme, že jsme silní a nevíme, které slabé ruce naše ruce podpírají. Václave, buď *pokorný a skromný!* Tvé svaté povolání není dílo tvé, ani dílo *jednoho* člověka, je dílo Ducha svatého a veliké řady jeho spolupracovníků. Pracovali na kolenou před svatostánkem, svolávali růžencem pomoc Královny andělů i apoštolů. To světlo, které ti září z očí, je totéž jako světlo, které ti září vstříc z tolika srdcí, když přijíždíš z nádraží, aby po prvé udělil svým bratřím nebeské požehnání.

*

Mistr Köhler maluje dobrého Pastýře. Je v kapli sám a sám. Živý dobrý Pastýř nepřebývá zatím v blízkém svatostánku. Bohoslovci jsou ještě na prázdninách. Ale přebývá pod způsobou chleba o poschodí níže a žehná pokornému dělníku Ducha svatého. Ovečky kolem pastýře hledí na svého Pána stále živěji a důvěrněji a stále jasněji vyniká nápis: *Dobrý pastýř dává život za ovce své.* Slyšíš to, Václave? Nastane *život*. Co čeká od tebe bratrský lid? *Dobrý pastýř* měl vyrůst z tebe za všestranné pomoci věřících. Dej *život* za ovce své. I když ne najednou mučednictvím, dej vteřinu za vteřinou, hodinu za hodinou v potivé, potupné, nenáročné práci. Krásný obraz bude v seminární kapli. Dá mnoho modlitby a práce. Ale bude to jen obraz. Po třináctileté vlastní i ostatních práci vycházíš do života jako *zástupce, představitel a tlumočnick živého Dobrého pastýře.* Buď jím skutečně. Po tom tě poznají ovce bezpečně, vydáš-li za ně život svůj. Duch svatý, který vedl Ježíše Krista tak, že prošel touto zemí „dobře čině“, chce vésti i tebe. Buď jeho věrným služebníkem! Pak budeš nepochybně *dobrým* pastýřem!!

mnišství ve východní nesjednocené církvi

K 1000. výročí rílského monastýru.

Podali jsme naše putování do rílského monastýru, který letos slaví 1000 let blažené smrti svého zakladatele sv. Ivana, lehkou cestopisnou črtou. Život pravoslavných klášterů však stojí za větší pozornost. Zajímal mne zvláště, když jsem shlédl ještě dva jiné z bulharských klášterů: Tirnova. Zájem o pravoslavný klášterní život vedl mne k tomu, abych terů: Preobraženskij monastýr a ženský monastýr sv. Jiří nedaleko poprosil v Olomouci žijícího basiliána P. dra Myrona Kalynce o informace o složení a životě mnichů ve východní nesjednocené církvi. Podávám tu souhrn informací.

Už v prvních počátcích křesťanství uchylovali se na Východě mnozí do ústraní, aby se mohli více věnovat Bohu a spáse své duše. Utkali z pohanského světa do samoty. Oddávali se tam rozjímání a modlitbě, žili cudně a střídme bez nějaké předepsané řehole. Byli to t. zv. anachoreti. Sláva jejich svatosti vábila k nim četné učedníky a následovníky, kteří chtěli se věnovat zbožnému a jen Bohu odevzdanému životu. Tak vznikaly první buňky společného klášterního života. Že žili pospolitě, začalo se jim říkat *coenobiti* (koinobiti). Bylo třeba pro takovou pospolitost vytvořit určitý řád a tak sv. Pachomij Veliký první předepsal svým mnichům pravidla-řeholi, týkající se hlavně modlitby, zaměstnání, společného stravování a všeobecně i mnišského života. Byla to jen rámcová pravidla a proto v jednotlivých klášterech, monastýrech, začala se vyvíjet různá praxe v uspořádávání záležitostí. Sjednocení řeholních směrnic uskutečnil sv. Vasil (Basil) Veliký, který sepsal 50 větších a 313 menších pravidel, dopodrobna zpracovaných na základě Písma sv., církevního práva a řehole sv. Pachomije. Tato pravidla stala se podkladem celého mnišského života v Církvi a byla převzata jako řehole ve východní církvi.

Stručný obsah této basiliánské řehole: řeholník musí se zcela odříci světa a všech jeho příjemností, proto nesmí nic svého vlastnit, musí být pokorný a bezpodmínečně poslušný svých představených, musí se odříci sebe sama, tělo ustavičně mít v poslušnosti duše posty a práci, aby mu nepřekáželo v celikém oddání se Bohu, na kterého má stále myslet, o něm rozmlouvat, čísti svaté knihy, modlit se a všechny své síly zaměřit k tomu cíli, aby spasil svou duši a Bohu se zalíbil. To je cílem mnišského života. A závazek, takto žít a pracovat, potvrzuje každý mnich slibem, přísahou.

Řeholi sv. Basila Velikého převzal v 8. století sv. Theodor Studita, představený kláštera Studion u Cařihradu, upravil a rozšířil ji podle platných církevních předpisů synody trulské a VII. všeobecného koncilu církevního v Nicei. Tato regule — na východě tomu říkají typikon

— stala se pak hlavní ústavou řeholního života na východě. Během staletí se rozvíjel tak, že máme celkem tři druhy mnichů: rasofory, maloschimniky a megaloschimniky.

Rasofori jsou mniši, kteří po zkušební době zakončené zkouškou (na západě noviciát) byli uznáni za hodné mnišského života a byli přijati do řehole slavnostním obřadem (postřižiny), ale neskládají slibů. Jejich závazek zachovávati všechna mnišská pravidla a žiti podle nich, je morální, a protože neskládají slibů, přísahy, i kdyby snad nechtěli zůstat v monastýru, nemohou býti k tomu nuceni a když vystoupí, mohou se oženiti. Rasofori jmenují se tak od rasy (rasos = řeholní hábit), kterou mají právo nositi zároveň s příkrývkou hlavy kamilaukion (kamilavka, je podobná tureckému fezu, černé barvy, asi 20 cm vysoká).

Mikroschimnici (maloschimnici) jsou mniši, kteří slavnostně při postřižinách přísahají a slibují, že 1. budou se varovati všeho, co podněcuje tělesné žádosti, 2. do smrti budou poslušni a že 3. nikdy se nebudou starati o to, aby měli něco svého vlastního. Schima (= obraz, vzor) v církevní kanonické řecké řeči znamená pokoru, ponížení, poslušnost jako výlev vnitřní duševní vyrovnanosti a zkroušenosti. Při obřadu postřižin dostává maloschimnik zvláštní součásti oděvu: mandija, je to dlouhý až po zem plášť, a parakamilaukija, zmíněný již bi-ret, se kterého přes ramena splývá velum téže barvy.

Megaloschimnici (velkoschimnici), jinak také mniši podle vzoru andělského, slibují při postřižinách totéž jako maloschimnici, ale v přísnější formě. Dobrovolně se zavazuje každý velkoschimnik, že povede celý život ve strohém postu a v ustavičné modlitbě. K složení slibu velké schimny může představený připustiti jenom takového mnicha, který po leta se projevoval vzorným zachováváním všech mnišských pravidel. Při slavnostních obřadech během liturgie (mše sv.) — všechny sliby jsou skládány při liturgii — dostane velkoschimnik kukulion, to jest příkrytí hlavy podobné kapucím našich řeholí starších (benediktini a pod.) a analabon, velký škapulíř, ozdobený kříží na prsou, zádech, obou ramenou a na kukulionu na hlavě.

Ve východní nesjednocené církvi nejsou různé řády, jako v církvi západní. Ani nejsou mniši rozdělováni podle toho, jsou-li kněžími nebo bratry laiky. Na východě jsou jednoduše všichni mniši. Každý klášter je samostatný, není tu centralisace v provinciích jako na Západě. V čele kláštera je představený *igumen* (řecky hegumenos), ve větších kláštorech zvaný *archimandrita*. Má funkci podobnou opatu na Západě. Je volen všemi členy svého kláštera na doživotí. Má býti volen ten, který vyniká zbožností, vzorným chováním, zachováváním řehole a který svou povahou dovede zachovati kázeň řeholníků a pořádek v klášteře. Všechno ostatní je podružné a tak může být zvolen i mnich-nekněz, mladších let, nebo z jiného kláštera, není-li způsobilého kandidáta ve vlastním. — O kněžích v klášteře se zmíníme nakonec.

Protože jsou všichni mniši podřízeni biskupům, v jejichž diecési je klášter, musí býti volba představeného potvrzena biskupem, který

Lidové závody.

Rilský klášter v Bulhařích.

Archiv Apoštolátu.

zvoleného instaluje zvláštním obřadem, podobným svěcení opata, jako igumena. V kláštorech stauropigijských (vyňatých z pravomoci biskupa a podřízených přímo patriarchovi) přísluší potvrzení volby a instalace patriarchovi.

Igumen má dbáti, aby všichni mniši zachovávali přesně řeholi, při čemž má býti mladším sám vzorem. Má pečovati, aby bohoslužby se konaly slavnostně a věrně podle předpisu rituálu, má při nich býti přítomen; má dbáti, aby denně se podle regule četly životy svatých; aby nikdo nevycházel z kláštera bez vážného důvodu a bez jeho svolení. Má každému mnichu určití práci, jakou se mimo bohoslužbu má zabývat. Má kontrolovati, jak je ta práce vykonávána. Mnichy má společně poučovati v promluvách o dokonalosti a vykládati řeholi, má pečovati o hospodářství kláštera (má k tomu ekonoma). bez jeho svolení nesmí se nic kupovati ani prodávati. Má dbáti, aby ekonom-eklesiarch a ostatní funkcionáři kláštera konali své povinnosti. O stavu kláštera a o chování řeholníků má nejméně jednou za rok podávat zprávu svému biskupu resp. patriarchovi. *Igumen* má také některé výsady a práva. Ve svém klášteře má plnou moc nad všemi mnichy. Nikdo bez jeho svolení nesmí nic dělati. Za vše, co by se udělalo bez jeho svolení, může pokutovati provinilce podle řehole. Kromě toho může svým mnichům udělovati nižší svěcení (na východě patří k nižšímu svěcení i podjáhenství). Má právo přijímati do kláštera a udělovati postřižiny mnichům.

Rádcí igumena ve vykonávání úřadu jsou:

Zástupce igumena, zastupuje jej v nepřítomnosti nebo zaneprázdněnosti. *Duchovní otec* (pater spiritualis). Je to obyčejně jeden z nejstarších věkem a nejzbožnějších řeholních kněží, který je zároveň zpovědníkem igumena i všech řeholníků. Ten dozírá také nad přípravou noviců na postřižiny, a konečně dva až tři starší a zbožní řeholníci, zvaní členové klášterního soudu, *epistomonarchi*. *Eklesiarch* dbá na pořádek v kostele i při bohoslužbách. Jeho pomocníci jsou: *pareklesiarch* (zástupce), *protokanonarch* a *kanonarchové*, kteří mají podle řehole čísti žalmy a kanony (hymny). Bohoslužby konají všichni mniši kněží, každý po jeden týden. *Ekonom* řídí celé hospodářství kláštera. Pomáhá mu *parekonom* (zástupce), který má na starosti šatstvo a drobné potřeby řeholníků, pak *duchiar* (pokladník), *gramatik*, který vede účetní knihy, protokol, spravuje archiv a knihovnu; je jakýmsi tajemníkem, vyřizuje korespondenci a spisuje klášterní kroniku.

*

Zajímavé je postavení kněží v klášteře na Východě. Je jich tu málo. Studovaný mnich nemusí se státi knězem. Obyčejně je jím jen spirituál a několik mnichů. Na volbu za klášterního představeného nebo jiného funkcionáře nemá vlivu, je-li kandidát knězem nebo ne. V některých klášteřích nesmí biskup, vstoupí-li jako mnich do řehole, sloužiti ani mši sv. ani jako kněz. Ztratil prostě i kněžskou pravomoc. Zato když do kláštera vstoupí kněz, knězem zůstává. Tato praxe s biskupy

se vyvinula ze snahy, znemožniti vliv mnicha-býv. biskupa na řízení kláštera. Je tam prostým mnichem. Za to je třeba, aby biskup byl volen z mnichů (praxe i usnesení synodů). Padne-li volba na nemnicha, dostává se mu mnišských postřizín před biskupským svěcením a tak se zachovává pravidlo, že biskup má být volen z řeholníků.

Pojednali jsme obšírněji o východním mnišství, které má různé odstíny, jako na posvátné hoře Athos. Pro práci pro sjednocení církví znamenají východní kláštery jednu z nejtěžších překážek pro zásadní odpor k jednotě. Ale i zde, doufáme, pracuje milost Boží.

O. J. K.

nábožensko-historický omyl

Nadšený milovník křesťanského Východu, kněz slovansko-byzantského obřadu, po dlouholetých studiích na římském Východním ústavě prodlel u nás přes rok, aby poznal naše náboženské poměry. Byl v živém styku s věřícími východní církve sjednocené i nesjednocené a zajímal se i o naše náboženské poměry. Než odejel do své vlasti, napsal nám svůj úsudek, který bude jistě zajímat i širší veřejnost. Vypustili jsme z něho všechnu osobní kritiku, nejde nám o polemiku, nýbrž o svatou věc jednoty Církve. Pod tím zorným úhlem prosíme posuzovat dojem cizího pozorovatele našich českých náboženských poměrů! — Redakce.

Do nedávna jsem skoro vůbec neznal české pravoslavné skupiny církevní. Ale to, co jsem o ní slyšel, mě moc málo potěšilo. Od katolíků jsem slyšel o jejím vzniku — za jak málo svatých okolností a na jak málo svatých místech se zrodila církev česká a z ní pak české pravoslaví. Rusové mně zase vyprávěli o pravoslavných bohoslužbách na Reslové ulici v Praze. Jedni vyznávali, jak se tam cítí chladni — druzí srovnávali, nakolik čeští pravoslavní kněží jinak slouží liturgii, než ruští — že nemají, ani si neosvojili východního ducha, spěchají při bohoslužbě (až na jednoho, který prý skutečně umí sloužit podle východního obřadu). Jiní opět (ruská paní a jeden profesor) mně přiznali, že poslouchajíce liturgii v českém jazyku, pochopili, jak mnoho ztrácí bohoslužba na své posvátnosti, a že skutečně mnohem více se jim líbí bohoslužba v neživém jazyku — dokonce i v latinském, nežli ve všední řeči mluvené. Také to, co jsem zvěděl o poměru české pravoslavné církve k jiným církvím, nejen že nevzbuzovalo lásku, nýbrž spíše bolest nad takovou roztržičností a pohoršením, které zatížily a znevážily křesťanské jméno v Čechách a na Moravě.

Chtěl jsem však mít osobní zkušenost. Proto jsem použil vhodné příležitosti a navštívil jsem — i z jiných vážných důvodů — český pravoslavný chrám. Řeknu otevřeně své dojmy. Pozoruje celebrujícího kněze, nemohl jsem se zbavit myšlenky, že mám před sebou člověka, který není svůj. Snad to byla tréma z návštěvy cizího kněze,

ale jak jeho pohyby, tak i celé jeho celebrování mně potvrzovalo pravdivost úsudku mých ruských přátel. Ale ještě více než na celebujícími knězi, bylo viděti na přítomných věřících, jak málo jde jim k srdci východní obřad s jeho častými úklony, křížováním se a vůbec celým svým uzpůsobením. Zpěv byl — zpívali většinou honorevaní Rusové — na půl český, na půl, jak bývá u Rusů. Dělal dojem jakési nescelené smíšeniny.

Když jsem to všechno viděl a slyšel, uvědomil jsem si, že celá ta věc s českým pravoslavím není jen *náboženským omylem* — odtržením od skály Petrovy, za které budou odpovídat původcové před hrozným trůnem Kristovým, nýbrž že je také *omylem kulturně-historickým*. I když s počátku na Moravě byla kdysi liturgie staroslovanská, i když přiznáme, že byla potlačena bolestným způsobem (my katolíci to také víme, a trpíme pro jednání sufragána sv. Metoděje více než nekatolíci) — přece faktem zůstává, že se u českého lidu již od staletí vžil latinský obřad, a že tento západní obřad se sžil s českou kulturou, s českým duchovním životem, jakoby se samou bytností národa. Čechové jsou proniknuti západním duchem, který se vyznačuje u porovnání s duchem Východu — vyvinutým *smyslem pro praktičnost*. Proto zavádění východního obřadu v dnešní době do českých měst a obcí místo latinského nemůžeme jináče nazvat, nežli *kulturně-historickým omylem*. Přiznáváme, že české pravoslavlí chtělo se zachránit v srbském pravoslaví před úplně radikálním učením a reformami kolegů Farského a Procházky, kteří se rozešli se zjevenou křesťanskou vírou. Ale pravda a láska nám diktuje upřímně říci, že správněji bylo, vybrat si těžkou cestu smíření s Matkou Církví — ke které svými dějinami, svým duchem a svým obřadem přece v podstatě patřili — nežli odcházet do pravoslavlí — s hodně jiným duchem a jiným obřadem, a tak se odloučiti od jednoty obecné Církve, s kterou spjali hned v prvních počátcích pokřesťaněnou Velkou Moravu sv. apoštolé Cyril a Metoděj. Cesta návratu není ovšem nikdy uzavřena; k Boží milosrdné lásce prosí o ni nespočetné modlitby a oběti všech věrných ctitelů cyrilometodějských. Vždyť jde o časné i věčné blaho národa, jehož záchrannou silou vždy byla duchovní jednota víry, jako jej duchovní roztržštěnost vedla až na pokraj záhuby!

Sevir Polevoj

IKONA

Spřátelili jsme se na stavbě velkého paláce. Půl noci hlídal on, půl noci já. Jednou on z večera, po druhé já. Byl jsem tehdy studujícím strojního inženýrství, on studoval teologii. Jel s výpravou do Řecka na Athonskou horu a z tamějšího kláštera, z pravoslavné svatyně, přivezl mně ikonku (obrázek), tištěnou na růžovém hedvábí. Měl jsem z ní velikou radost. Zanedlouho potom jsme se ztratili jeden druhému. Mému zdraví nevyhovovalo podnebí jugoslávské — churavěl jsem stále

malarii. Lékař mi radil změnit krajinu. Lehce se to řekne, ale hůře provádí. Poslechl jsem však lékaře a nastoupil jsem vbrzku cestu z Bělehradu do Prahy. Bylo to zvláštní cestování: peněz jsem měl sice — Bohu díky — dost, ale ze zavazadel jsem měl pouze ručník v kapse kabátu a v rukou knížku básní, v které byla vložena ona hedvábná ikona. „Papíry“ jsem měl v pořádku — řádný cestovní pas, vysokoškolskou legitimaci, ale viza... jsem neměl žádná! Mnoho jsem si z toho starostí nedělal — bylo to brzo po světové válce, a více lidí chodilo širým světem sem a tam. Ovšem, mohly z toho povstati velké nepříjemnosti, jakmile se člověk zdál býti podezřelým.

Dojel jsem šťastně vlakem z Bělehradu do Mariboru. Odtud jsem šel celou noc do Štýrska pěšky a teprve krásného červencového rána jsem vsedl zase na jakési malé stanici znova do vlaku. Od Štýrského Hradce až do Vídně jsem skoro celou dobu prospal. Byl jsem velice unaven předcházejícím celonočním pochodem. Ve Vídni jsem vystoupil v dobré náladě. Jak by také ne? Bylo mně tehdy něco přes dvacet let, peněz dost, zdravý jsem byl, a nyní nové dojmy, noví lidé, volný pohyb — bez zavazadel! Tak jsem si vesele prohlížel Vídeň. Zalíbila se mně, opravdu krásné a veselé město. Zdržovat jsem se však velice nemohl — musil jsem dále, a to podle plánu z Vídně do Bratislavy pěšky. Jinak to nešlo. Zeptal jsem se proto prvního strážníka, kterého jsem upozoroval, na cestu do Bratislavy. Ochotně mi ukázal na mapě silnici podél toku Dunaje, kterého se mám držet. Strážník myslel, že jsem Ital, snažil jsem se mu vysvětlit, že se mýlí... až konečně přece mi porozuměl, že jsem Rus.

Dlouhá je Vídeň... Šel jsem až do pozdního večera a kdesi na venkovské periferii jsem přenocoval u dobromyslného sedláka, který byl pár roků v Rusku v zajetí a tak jsem se domluvil. Příštího dne jsem vyšel ve tři hodiny ráno a k jedenácté večer jsem dorazil do městečka Heimbürgu, Dále jsem už nemohl — byl jsem příliš unaven pěší cestou, vykonanou skoro bez oddechu.

Nastala otázka: kde si odpočinout, kde přenocovat? Celé městečko už spalo. Někoho vyburcovat není radno a také koho? Do žádného hotelu mně nepustí, ačkoliv jsem mohl zaplatit. Věděl jsem to předem, viza jsem neměl, a předpisy byly přísné. Lehnout si někde v poli do příkopu bylo nebezpečné — mnoho všelijakého lidu chodilo tehdy i v noci krajem. A pak to neslouží zdraví! Čas utíkal. Rozhodl jsem se... Nahodilý párek lidí — podle všeho zamilovaných — dovedl mě k obecní strážnici. Rozespálý Amtsmann a Schutzmann dlouho nemohli pochopit, že se mně chce také spát; nejlépe by to bylo tady — u nich na strážnici. Anebo ať mi opatří dovolení v hotelu. Neznal jsem německy — proto trvalo dlouho naše dorozumívání. S počátku byli překvapeni. Ale pak se rozhněvali, poněvadž jsem se jim asi zdál podezřelým. Prohlédli mne důkladně celého. Přísně zkoumali můj pas a vysokoškolskou legitimaci. Pak se o něčem radili. Náhodou rozevřel Amtsmann mou knížku — „Růženec“ — sbírka básní Anny Achmatové, dar mého přítele. Poznal verše — a byl velmi překvapen. Začal

obracet listy. Najednou se zarůžověla mezi nimi ikonka s hory Athonské. „Co je to?“ — otázal se ústy i pohybem ruky, ale hned se sám dovтіpil: „Jo, rusischer Gott!“ (ruský Bůh!) Můj obrázek zcela upoutal jejich pozornost a změnil i jejich smýšlení o mně — dosud podezřelém cizinci. Naplnil je nečekanou vřídností. Dali mně beze všeho nocleh a ráno odvedli mne na ředitelství zvláštní pohraniční policie, laskavě mne představili a ukázali z mého jediného zavazadla sv. obrázek jako doporučení. Nebylo žádných námitek a ještě ten den v poledne jsem byl v Bratislavě.

Můj jugoslávský kamarád, bývalý student theologie, je už dávno arcibiskupem. Když jsem mu vyprávěl, co se všechno stalo s jeho dárkem — hedvábnou athonskou ikonkou, usmál se a pravil: „Ono se říká, že teď lidé nevěří! Ale náš malý obrázek dokázal, že to není pravda!“ — Tak mně nahradil sv. obrázek cestovní visum! Byl mým bezděčným doporučením!

ĐOKLAĐY

Na o b r a n u p o u t í proti praktickým materialistům (hmotařům) psal svého času švýcarský spisovatel Joh. Scherr („Gestalten und Geschichten“): „Není to opravdový div, ta zcela nepopíratelná skutečnost, že statisíce, ba miliony utrápených a obtížených lidí poklekají na kamennou dlažbu před milostnou kaplí v Einsiedelnu (mariánském poutním místě ve Švýcařích), své tísně a utrpení žaluji a potěšení, posílení a polepšení odcházejí? Nestojí tito chudí duchem lidsky a mravně nesmírně vysoko nad polovzdělanými a zcela nevzdělanými zástupy davů velkých měst, které věří jen ještě na hrubé materialistické dogma, hlásané jim od zdánlivých opičích mudrců: „člověk je také jen zvíře“ a z toho pak odvozují praktické důsledky, že si také musejí nebo smějí počínat bestiólně (t. j. zvířecky)? Mám za to, že jsme dosti s hrůzou zažili, jak dovede ničít a zuřit uvolněná lidská bestie. O tom, co se děje v duši lidu, opravdového a skutečného lidu, který nemá nic společného s abstraktním lidem, vytvořeným ve vřící kuchyni anarchistického štvání, nemají páni materialisti (hmotaři, věřící jen ve hmotu) ani nejvzdálenější představu.“ (Sch. Z.)

O významu dobré četby pro křesťanský život promluvil nedávno sv. Otec k poutníkům ve všeobecném slyšení; pravil mezi jiným: „Mluvené slovo jest jako lampa; v noci i za bouře stačí ukazovat správnou cestu. Blesk naproti tomu může neopatrného pocestného i na bezpečné cestě zasáhnouti smrtelně. Takový jest účinek dobrého a

zlého slova. Zato kniha působí zvolněji, ale její vliv trvá dlouhou dobu. Jest jako jiskra, která doutná pod popelem, ale pojednou vzplane opět ku pomoci nebo ke zkáze. Kniha je tedy buďto lampou ve svatyni vaší rodiny, stále hotova přiváděti věřící ke svatostánku, k božskému Hostu. Anebo je sopkou, která může svými podzemními ničivými silami uvrhnouti celá města ve smrt a zkázu. Právem mluvíte řeč počestnou a upřímnou a nenávidíte slova proklínání a rouhání. Vyhleďte proto také dobré knihy a zlé mějte v nenávisti.“ (O. R.)

P r o t e s t a n t o C í r k v i. „Jako není národa beze státu, tak také není v dějinách světa křesťanství (Božího národa) bez církve. Národy bez státního zřízení patří době předhistorické; nejsou to vlastně vůbec žádné národy, žádné národy schopné vytvářet dějiny, nýbrž jen putující kmeny a kočovné svazy. A tak není ani bezcírkevního křesťanstva. Křesťanství bezcírkevní se rozpadá v křesťanství sektářské a soukromé. V dějinách však netrvá žádná společnost ducha bez dogmatu. Vždyť co je dogma? Je to závazná naučná forma společnosti, souhrn jejích základních pravd. Toho nepochopil moderní člověk. Proto proměnil stát a Církev ve svazek soukromých mínění. — Dogma zavazuje, t. j. svazuje lidi ve společenství duchovní tím, že je připoutává k duchu společnosti. Dogma plní dvojí úlohu: 1. vyslovuje pravdy určité životní pospolitosti; 2. zabezpečuje společnost před bludným učením... Církví není jen chrám se svojí bohoslužbou, církví, není jen organisace, církev nežije pouze ve svých svátcích. My sami, společnost pokřtěných jsme církví.“

(Kurt Plachte v protest. čtrnáctideníku „Die Christliche Welt = Křesťanský svět, čís. 14. z 20. 4. 1940.)

nÁBOŽENSKO-KULTURNÍ OBZOR

D O M A

Cyriometodějskou encykliku „Grande munus“ („Vznešený úkol“) vydal papež Lev XIII. 30. září 1880 u příležitosti tisícího výročí, kdy Jan VIII. schválil užívání slovanského jazyka v bohoslužbách dopisem králi Svatoplukovi, v němž výslovně praví: „Užívání slovanského jazyka potvrzujeme.“ — Na bohosloveckém sjezdě velehradském roku 1900 sdělil olo-

moucký dómský vikář a bývalý poslanec P. Ignát Wurm, několik podrobností, jež předcházely vydání encykliky. Papež Lev XIII. poslal po své korunovací 3. března 1878 list biskupu Strossmayerovi do Djakova, u něhož tehdy právě meškal P. Wurm, s pozváním do Říma. Biskup Strossmayer, vykonav visitaci v Bělehradě a po konferenci s francouzským episkopátem, odejel do Říma. Tam mu vyjevil Lev XIII. velikou myšlenku, kterou si

vytkl za úkol svého pontifikátu, klesati cestu smíru mezi Východem a Západem, a žádal Strossmayera o pomoc. Práce této na žádost Strossmayerovu se účastnil i P. Wurm. Aby Lev XIII. ukázal, jak si váží všech obřadů katolické Církve, projevil přání, aby za přítomnosti všech kardinálů sloužil haličský metropolita Josef Sembratovič mši svatou v slovanském obřadě a biskup Strossmayer zase hlaholsky. Sembratovič váhal vyhověti pro neshodu s Poláky v Římě. A právě P. Wurm měl tuto záležitost urovnat, což se mu podařilo. Encyklika měla veliký ohlas, zvláště mezi Slovaný. Z popudu vyšehradského vlasteneckého probošta Václava Štulce uspořádána příštího roku děkonná pout Slovanů do Říma. Sešli se na ni katolíci z Čech, Moravy, Slezska, Haliče, Slovenska, pruského Slezska, Poznaňska, Chorvati i Slovinci. Při slavné audienci 5. července 1881 přijal papež, obklopen 29 kardinály a 40 preláty, slovanské poutníky, jichž mluvčím byl Strossmayer. Při audienci papež posvětil obraz Zvěstování Panny Marie a svatého Václava pro sv. Hostýn, blah. Anežky pro Prahu a blah. Jana Sarkandra pro kapli na Radhošti. K poutníkům měl velmi povzbudivý a srdečný projev. Po návratu do vlasti konala se pout na svatém Hostýně, kde uloženy byly posvěcené obrazy, a na Velehradě 30. září 1881 uložena část ostatků svatého Cyrila. Pro myšlenku unionistickou byly to okamžiky velmi úrodné a blahodárné.

Přátelé zasloužilého učence a badatele CM. pražského preláta a univ. prof. *dra Josefa Vajse*, zvláště z řad slovanských filologů, připravují k jeho počtě „Sborník“ různých prací z jeho oboru. Je zajímavé, že P. Vajs jako kaplan u svatého Haštala v Praze dvakráte se účastnil bohosloveckých

sjezdů na Velehradě, právě v době, kdy začala tam rašiti myšlenka cyrilometodějská a že už tehdy vyzýval k praktické lásce k slovanským apoštolům, ke studiu slovanské bohoslužby a hlaholice; P. Vajs má také v nově založeném unijním orgánu cyrilometodějském „Slavica“ první článek o slovanské liturgii v Chorvatsku a o založení Staroslovanské akademie na ostrově Krku, o níž si získal vedle biskupa krčského dra Mahniče největší zásluhu, a to nejenom o její založení, nýbrž i o její vědeckou činnost. Ke „Sborníku“ se ještě vrátíme.

K počátkům cm. unionismu v olomouckém semináři — pod tímto záhlavím napsal redaktor našeho Apoštolátu obšírnější pojednání do brněnské „Hlídky“, aby zachránil ty drobné a skryté pramenky bohosloveckého horlení cyrilometodějského především v Olomouci na přelomu 19. a 20. století pro dějiny tak zvaného unijního cyrilometodějského hnutí. Zjišťuje, že unijní stránka myšlenky cyrilometodějské žila v lidu od mileniových oslav slovanských apoštolů na moravském Velehradě stále, jako nikdy nevymizela z bohosloveckých seminářů, zvláště moravských. K jejímu zmohutnění v olomouckém semináři v prvním pětiletí našeho století vedlo několik okolností. Byly to především prázdninové bohoslovecké sjezdy velehradské, které vyvrcholily zásluhou lublaňského P. Fr. Grivce a pražského dra Antonína Podlahy za nepostradatelné ovšem spolupráce dra Ant. C. Stojana v praktický program: sjednocení duchovní práce slovanské v nově založeném unijním orgánu „Slavica“ — první rok jako příloze „Časopisu katolického duchovenstva“, ale pak v samostatném časopise latinsko-ruském: „Slavorum litterae theo-

logicae“. Byly to dále úzké styky slovanských seminářů, jednak dopisováním do bohosloveckého časopisu „Museum“, jednak návštěvami jin slovanských delegátů na sjezdech velehradských. V Olomouci pak rostla myšlenka cyrilometodějská u bohoslovců také pod vlivem horlitého slovanské vzájemnosti, dómského vikáře a bývalého poslance P. Ignáta Wurma, jež někteří bohoslovci soukromě navštěvovali: oživila ji významně nová tehdy kniha dra Fr. Pastrnka o sv. Cyrilu a Metodějovi, že dala bohatou látku ke studiu života a díla slovanských apoštolů, jak je patrné z přednášek v domácích kroužcích Literární jednoty v semináři. Vzájemné dopisování s bohoslovci v jin slovanských seminářích mělo také tu dobrou stránku, že vedlo ke studiu slovanských jazyků, zvláště u těch bohoslovců, kteří se chystali k zájezdům do slovanského světa. Čtyřčlenná delegace olomouckých bohoslovců, která roku 1903 skoro měsíc pobyla na jihu, přinesla ovšem do semináře nové nadšení cyrilometodějské. - Bylo třeba dokumentárně zajistiti ta drobná fakta už proto, že v dějinách bohoslovecké Literární jednoty olomoucké pro rok 1903—1904 zeje meze, ač právě toto období zanechalo hojnost dokladů písemných, zvláště korespondence o cyrilometodějském svém snažení. Doklady zmizely!

ŘÍM

Prohlášení papežské neomylnosti ve věcech víry a mravů bylo přijato před 70 lety (18. července 1870) na *sněmu vatikánském* za článek víry. Otázkou touto se horlivě zabýval už po dvě léta před tím tisk německý, italský, francouzský i anglický. Zvláště dr. Döllinger rozvířil ji svými články v „Allg. Zeitungu“ namířenými proti neomylnosti. Přes to však nebyla tato otázka pojata do žádného z čet-

ných návrhů (schemat), které čtyři sněmem zvolené deputace připravovaly pro generální sezení sněmovní a je případně opravovaly a vyřizovaly. Nicméně bylo ji prosvyceno sněmovní ovzduší. První obecné pracovní sezení sněmu se konalo 10. prosince 1869 a poslední — 89. — 1. září 1870. Kromě toho byla čtyři veřejná sezení za předsednictví papežova, z nichž na posledním (18. července 1870) došlo k vyhlášení konstituce „De ecclesia Christi“ (o Církvi Kristově) a v ní i papežské neomylnosti. Je pravda, že i na sněmu samém byla zprvu mínění rozdělena. Většina biskupů (v čele s Manningem) žádala prohlášení papežské neomylnosti za článek víry jako časovou nutnost, zatím co značná menšina (na př. z něm. biskupů Hefele a Ketteler, z rakousko-uhers. Schwarzenberg, Rauscher a Strossmayer a j.) ji zamítala právě namnoze z ohledu na současné poměry. Při konečném hlasování z 535 hlasů byly jen dva hlasy proti (non placet: biskup Riccio z Cazzaja a biskup Fitzgerald z Little Rock). Po prohlášení tohoto učení za článek víry všichni biskupové — i nepřítomní — je bez výjimky přijali. Obavy před velikým rozkolem, který rozhodnutí prý vyvolá, se díky Bohu, nesplnily. Jenom Döllinger ve své zatvrzelosti vytrval s novou sektou tak zv. starokatolíků. Papež Pius IX. přerušil po tomto sezení sněmovní jednání až do listopadu jak pro velká letní vedra, tak zvláště pro válku německo-francouzskou. Ale když zatím piemontské vojsko obsadilo Řím, takže se biskupové na sněm nemohli vrátit, odložil Pius IX. sněm na neurčitou dobu bulou „Postquam Dei“ z 20. října 1870. A tak vlastně poslední církevní sněm, pořadím 20., zůstal dosud neukončen; proto se právem mluvilo o pokračování vatikánského sněmu. Jeho sněmování se konalo v kostele svatého Petra, jehož severní rameno křížového půdorysu chrámového bylo upraveno za sněmovní síň. V předsednictvu zasedalo 5 kardinálů a sněmovním sekretářem byl biskup Fessler ze sv. Hypolitu. Pozdější vývoj dějinný ukázal, jak právě t. zv. „vatikánské dogma“ (neomylnost papežská) upevnilo Církvi Kristovu do těžkých bouří bludů a nevěry. Bez neomylného učitelského úřadu Kristova náměstka na zemi ne-

obstála by jednota Církve. Všechno, co se od této duchovní jednoty odloučilo, tříští se a hyne v smutných troskách. Pod tímto zorným úhlem bude vždycky vděčně vzpomínáno na sněm vatikánský, i když vnější okolnosti znemožnily zpracování celého materiálu sněmovního.

Společnost ustavičného růžence uvedl v život jako lidové hnutí hned roku 1630 P. T. Ricci. V poslední době vznikla ve Spojených státech severoamerických zvláštní řeholní společnost s mateřincem v Campen a s domy v New Yorku a v Římě jako oddělení sester dominikánek, aby se cele věnovala šíření modlitby ustavičného růžence. Nyní jmenoval sv. Otec kardinála Lorenza Lauriho protektorem nové řeholní společnosti.

Při státním sekretariátu sv. Otce byla zřízena zvláštní informační kancelář o nevěstných osobách — vojenských i civilních — za nynější války; vede ji msgr Jevreinov. Četné dotazy docházejí zvláště o nevěstných z Asie, Afriky a Austrálie.

Papežská biblická komise (Commissio Pontificalis de re biblica) doplnila letos opět plný počet svých konsultorů (poradců). Založil ji papež Lev XIII. na přelomu století 19. a 20. v době, která radikální kritikou biblických textů a dějinných událostí biblických hrozila zničit posvátnou povahu Písma sv., zvláště jeho inspiraci (původ z vnuknutí Božího). Apoštolským listem „Vigilantiae“ postavil papež v čelo biblické komise sbor 6 kardinálů, jako nejvyšší rozhodující úřad přidělil jim 40členný sbor konsultorů, učených znalců Písma, věd východních, exegese, dogmatiky, dějin atd. z různých zemí. Z těchto prvních konsultorů jsou dnes na živu pouze tři: kardinál Marcati, učený assyriolog P. Vinc. Scheil, který rozluštil zákonník Hammurabiho, a holandský sociolog msgr H. Poels. Biblická komise uveřejňuje svá rozhodnutí o důležitých otázkách biblických v Acta Apost. Sedis a získala si o rozvoj biblických věd nesmírných zásluh.

Papežský státní sekretariát byl v posledních letech značně rozšířen o nové spolupracovníky, proto byla nutná přístavba. Kromě tří hlavních oddělení: pro Řádné církevní záležitosti, Mimorádné církevní záležitosti

a kancelář pro apoštolská breve — jsou tam nyní umístěny: úřad „pro Rusko“, pomocné dílo pro uprchlíky, redakce papežské Ročenky a Akt Apoštolské Stolicе a soukromý sekretariát papežský. Většina úředníků tvoří sice kněží, ale přece jsou tam v Archivě, v kanceláři pro breve, i v jiných odděleních zaměstnání také laici. Mezi 60 úředníky je ruský biskup Jevreinov, americký prelát Hurley a chovanci papežské Duchovní Akademie, kteří se připravují pro službu v kurii.

Eucharistické hodiny. V římském Ústředí Apoštolátu modlitby sestavovali zvláštní statistiku ze zpráv, v nichž kněží a věřící slibili obětovat v určitý den a v určitou hodinu mši sv. na úmysl sv. Církve a její nejvyšší hlavy, římského papeže. Mají tyto mše sv. být duchovní pomocí Církvi a sv. Otci v těžkých dobách dnešních. Statistika měla ukázat t. zv. Eucharistické hodiny, v nichž se někde na světě slouží mše sv. na úmysl sv. Otce. A výsledek? Hned první rok (1937) bylo ohlášeno asi 15.000 takových mší sv., rozdělených na 4.978 rozličných hodin. Na rok 1940 se už nasbíralo přes 21.000 těchto mší svatých, které připadly na 6011 různých hodin. Tato zbožné akce se účastnilo na 70 národů či zemí světa. Nejvíce obětavosti projevili katolíci v malém Lucembursku (s 250.000 katolíků), obětovali na úmysl sv. Otce přes 6.800 mší sv. Není to praktická láska k Církvi? I náš Apoštolát modlitby jistě rád bude prostředníkem této katolické lásky!

ISLAND

Katolíci na dálném severu — na Islandě a na ostrovech Farönských. Na Islandě zapustilo křesťanství kořeny už kolem roku 1000. Posledním katolickým biskupem před reformací byl jmenován roku 1524 Jon Arason; zřídil na Islandě první tiskárnu, ale v bouřích reformačních byl roku 1550 zavražděn. Teprve když byly zrušeny výjimečné zákony protikatolické (r. 1874), zřídili Otcové z Montfortu na tomto ostrově misijní stanici. Od roku 1929 sídlí na Islandě apoštolský prefekt msgr Meulenberg v hlavním měs-

tě Rejkjavíku, kde je zbudována nádherná katedrála Krista Krále. Katolická obec čítá jen 175 duší z celkové počtu 100.000 obyvatelstva.

Skupinu skalnatých ostrovů Faröských, ležící 675 km na západ od severního pobřeží Norska, obývá 25.700 obyvatel, z nichž 3000 bydlí v hlavním městě Thorshavn na ostrově Strömo. Počátky křesťanství zanesli na tyto ostrovy už v 9. století irští mnichové, kteří však byli brzo vypuzeni od vítězných Vikingů. Kolem roku 1080 bylo zřízeno biskupství v Kirkebø, které patřilo nejprve pod arcibiskupství Hamburg-Brémy, od polovice 12. století pod arcibiskupství v Drontheim. Za reformace byli pány těchto ostrovů Dánové, kteří také provedli změnu náboženskou. Po 300 letech potom (roku 1857) se pokusil bavorský misionář I. G. Bauer obnovit katolickou misií na Farörech, ale po 13leté namáhavé práci se mu podařilo shromáždit v katolické obci jen 8 věřících. Dílo jeho se neudrželo, jako i několik pozdějších pokusů misijních se rozbilo o strohý konservatismus ostrovanů. Teprve roku 1931 z podnětu kard. Van Rossum-a odebrali se dva kněží a několik řeholních sester do Thorshavnu, postavili tam kapli, zřídili pensionát pro 100 dětí, založili knihovnu a misijní list. Tato misie mohla už vykonati více a roku 1934 měla už 25 členů.

JUGOSLAVIE

V Št. Vidu u Lublaně zakončena byla 8. srpna t. r. čtvrtá lublaňská synoda, na níž vyhlásil biskup dr. Gregorij Rožman „diecéšní zákoník“. Obsahuje velkou řadu (637) praktických instrukcí o životě kněží, biskupské kúrii, rozdělení diecése, církevní službě, řeholích, věřících, o sv. svátostech a svátostinách, o chrámě a jeho zařízení, zvonech a zvonění, řádu pro církevní domy, o hřbitovech a pohřbívání, o bohoslužbě, o církevních učitelích, o škole a církevním majetku. Předpisy „Zákoníku lublaňské diecése“ platí sice jen pro ni, ale jsou poučné i pro náboženské poměry jinde. Usnadňují leckde odpovědné rozhodování duchovního správce, kterého váže ve svědomí, když má na př. zjišťovat mravní jistotu, že snoubenci splní

podmínky, nutné k žádosti o promínutí překážky různého náboženství. Zákoník mu dává k tomu praktický návod.

Poměr episkopální a pravoslavné církve. V létě přijelo do Bělehradu několik zástupců a. episkopální církve: biskup glosterský Chedlam, biskup sautvorský Parson, biskup gibraltarský Vekston, kanovník Douglas a j. Obrátili se na řadu pravoslavných místních církví se žádostí o uznání apoštolské posloupnosti v episkopální církvi a pod tou podmínkou o zavedení pospolitosti v bohoslužbách a svátostech, poněvadž církev episkopální nevyžaduje pro takové obcování jednotu víry. Za to pravoslavná církev pokládala a pokládá jednotu víry za nezměnitelnou podmínku jakéhokoli obcování v milosti Boží. Porada biskupů *srbské* pravoslavné církve pod předsednictvím bačského biskupa Irineja vydala o této otázce tento projev: „Plně uznávajíc, že v otázce anglikánského svěcení kněžstva nemůže být učiněno rozhodnutí bez účasti ruské a jiných autokefálních církví, žádá tato porada pravoslavnou srbskou církev, aby po příkladu jiných pravoslavných církví prostudovala tuto otázku a vyslovila své předběžné mínění, které by bylo oznámeno budoucímu sněmu.“

Také hlavně ruské pravoslavné církvi zahraniční, metropolitu Anastasiovi učinili zástupci episkopální církve návštěvu.

NĚMECKO

Münsterská diecése koná letos 1200leté jubileum svého velikého apoštola *sv. Ludgera*. Světec pocházel rodem ze země Frisů, křesťanského vzdělání nabyl v dómské škole v Utrechtu a jako žák slavného Alkuina, který byl později povolán na dvůr Karla Velikého, v dómské škole v Yorku. Jako misionář působil sv. Ludger nejprve ve svém národě. Pál třetího roku prodlé v benediktinském opatství na Monte Cassino v Itálii. Asi roku 794 jmenoval ho Karel Veliký biskupem v Mimigernafordu. Od kláštera — monasterium latinsky — který tam sv. Ludger založil, dostalo později toto místo jméno Münster. Také ve Werden založil později světec

benediktinský klášter. Svému věrozvěstu zůstala diecése münsterská věrna až dodnes.

V Kolíně n. R. (Köln a. R.) objevil archeolog P. Tholen pod kostelem sv. Severina starý křesťanský hřbitov, pocházející ze IV. stol. po Kr. V hrobech se našly mince císaře Konstantina Vel., označené znakem Kristovým. Deska jednoho dětského hrobu je ozdobena monogramem Kristovým, vytesaným mezi ratolesti olivy a palmy, a opatřena nápisem: Zde odpočívá Concordia, miláček rodičů, půl roku stará, jako nevinné dítě nyní v nebi. Hřbitov patří jistě mezi nejstarší památky křesťanské v tomto kraji.

Odloučení ruského pravoslavlí od Říma z důvodů jen světských vysvětluje v benediktinském sborníku (Ein Leben - ein Geist) P. Ivan Kologrivov. Za sv. Vladimíra byl poměr mezi Kyjevem a Římem přátelský, jak je patrné i z paterého poselství, jež z Říma přišlo tehdy na Rus. Také syn a nástupce sv. Vladimíra, Jaroslav Moudrý, udržoval živější ještě styky s křesťanským Západem; jeho sňatek s dcerou švédského krále Olafa i sňatky jeho dětí to potvrzují. S Cařihradem přišel Jaroslav roku 1051 do otevřeného sporu, který potrvál až do smrti Jaroslavy, tedy i v době, kdy papežští legáti položili už na oltář chrámu Boží Moudrosti v Cařihradě exkomunikační bulu proti rozkolnému patriarchu Čarulariovi (1054). Proto také mohli papežští legáti z Cařihradu odejet klidně do Kyjeva, kde je velkokníže i kněžstvo přijalo s příslušnými poctami. Rozkol Cařihradu neznamenal tehdy ještě rozkol Kyjeva s Římem. Také činnost řeckých mnichů, kteří od konce 12. století v Rusku kázali proti „římským bludům“, nenašla hned v lidu ohlasu. Teprve ve století XIII. nastává obrat proto, že prý křesťanský Západ - ať domněle či skutečně - sobecky se zachoval k Rusku v jeho veliké tísní za nájezdů pohanských Mongolů (Tatarů), kteří na dlouhou dobu ujařmili Rus. Tehdy se prý přiklonilo křesťanství ruské k Byzanci a počalo nenávidět západní „latinskou“ církev (Řím). — Nenávisť se pak vkořenila v lidu tak, že nadarmo vyzněly pokusy Kyjevského metropolitů Isidora o smír po sněmu Florentském.

O řeholní myšlence mimo křesťanství napsal obšírné pojednání známý unijní horlитель protestantský, pastor J. Lortzing, do letošní filosofické ročenky „Görresovy společnosti“. Křesťanské zřízení mníšské je, jak Lortzing zdůrazňuje, samo v sobě čímsi samostatným a spočívá na Novém zákoně (učení o evangelických radách). To však nevylučuje, že také mimo křesťanství nacházíme jakési obdoby mníšského života. Vždyť určité prvky mníšského řádu jsou vloženy už do přirozeného lidského života, jako na př.: výběr, nejvyšší výkon, spojení těch, kteří se snaží o vysoký duchovní vzestup, o askézi (sebeupřemáhání). Křesťanství tyto prvky zdokonalilo a naplnilo. J. Lortzing si všímá zatím řeckého života antického a zjišťuje poměr učení mudrce Sokrata k myšlence mníšství.

Největší německý filosof 17. století, Gottfried Wilhelm Leibniz, se po celý svůj život zabýval snahou o sjednocení církví. Nejprve se pokoušel o sjednocení církve lutherské s anglikánskou, ale upadl proto v nemilost svého vladaře. Pro spojení protestantských církví s katolickou měla mu být základem jakási evangelická katolicita, t. j. katolické zásady přizpůsobené těm přáním nordických národů, které Leibniz pokládal za oprávněné. V Římě nacházely snahy Leibnizovy mnoho porozumění, byla prý mu dokonce nabídnuta správa knihovny vatikánské, jak tvrdí pražský profesor dr. Ed. Winter (Gelbe Hefte, XVI/7), ale proti Leibnizově unionismu prý pracoval v Římě i v Německu jeho protivník Ludvík XIV. Nadarmo se prý obrátil Leibniz i na slavného Bossueta, aby blahovolným výkladem Tridentina (usnesení tridentského sněmu) se umožnila cesta německým protestantům ke katolické Církvi. — Universální vědecký duch Leibnizův směřoval k harmonii, ke smíření protiv jak ve vědeckém badání, tak i v životě politickém a náboženském; sám také osobně zůstal se svým racionalistickým deismem (rozumářskou vírou v Boha) stát uprostřed křesťanských vyznání: v posledních 20 letech nevskočil Leibniz vůbec do protestantského kostela a z katolické nauky si uchoval jen jakési ohlasy, které se mu líbily.

Počet všech příslušníků evangelických zemských církví ve Staré Říši n mecké s Gdanskem (Danzig) a Východní Markou (býv. Rakouskem) činil r. 1936 celkem 41,347.994 duší. Katolíků žilo tehdy na témž území 28 mil. 608.000. Naproti tomu mají drobné svobodné církve, společnosti a sekty v Německu poměrně málo vyznavačů. Nejdůležitější z nich jsou: 8 evangelicko-luterských svobodných církví, z nichž 7 utvořilo volné sdružení s celkovým počtem příslušníků asi 90.000. Dále jsou to: obě evangelicko-reformované svobodné církve asi s 10.000 věřících, mennoniti (12.000), baptisti (74.000 dospělých a 30.000 dětí), metodisté (45.000), „svobodné obce“ (12 tisíc), „evangelická společnost“ (25 tisíc), quakeři, armáda spásy, katolicko-apoštolská obec (6000). Mimo společnou organizaci zemských církví protestantských v Německu stojí tedy asi 325.000 křesťanů. Jako sekty jsou označováni: mormoni, adventisté, novopapoštolští a Kristova společnost (100.000).

Ústav pro německou práci na Východě (Institut für Deutsche Ostarbeit), zřídil generální guvernér pro obsazené polské území nařízením ze dne 20. IV. 1940 v Krakově. Úkolem tohoto ústavu je vědecky probídat základní otázky východního prostoru, pokud se týkají generálního gouvěrnementu (býv. Polska), a výsledky vědeckého badání uveřejňovat a šířit. Vedle posílání vědeckého má však také sloužit praktickým potřebám německé správy býv. Polska. Bude pořádat vzdělávací kursy pro úředníky, zaměstnance a příslušníky policie a strany ns., bude vydávat vlastní časopis a spisy, bude mít svou odbornou knihovnu i archiv. Podřízen bude gen. guvernérů, říšskému ministru dr. Frankovi, jehož zástupcem v předsednictví ústavu byl jmenován říš. min. dr. Seyss-Inquart, ředitelem pak dr. Copitz. Ústav je umístěn v budově Jagellonské knihovny, kde byla dříve krakovská universita.

„Ukrajnske vydavnyctvo“ v Krakově začalo vydávat sbírku časových brožur pod názvem: „*Minule a sučasne*.“ Jako 2. číslo této sbírky vyšlo pojednání B. Žukiva, Ničení cerkví na Cholmsku v r. 1938 s 25 obrázky. Spisovatel podává zprávu o 51 místě,

kde byly pobořeny pravoslavné chrámy bývalou polskou vládou a cituje také část tehdy zkonfiskovaného pastýřského listu řecko-katolického metropolity Lvovského Ondřeje, který vystoupil neohroženě na obranu pravoslavných svatyní. Náš „Apoštolát“ přinesl tehdy pastýřský list metropolitův v překladě z jeho ruského textu, jak jej uveřejnil „Katolický věstník“, vycházející v asijském Charbině (Vydává jej ruská eparchie byzantsko-slovanského obřadu v Mandžurii). Co na 30 stránkách brožury vypravuje B. Žukiv, je bolestno číst; odhaluje propast, která se tak lehkovážně vykopávala mezi oběma národy žijícími vedle sebe, ba místy mezi sebou. Kdo zasype tu propast, autor ne naznačuje.

PORTUGALSKO

Kříž nezávislosti byl postaven na nejvyšším místě Portugal, na Torre di Estrela, vysokém 1991 m. Má být památkou letošního jubilea založení portugalského státu a jeho opětné samostatnosti. Slavnosti spojené s církevními obřady účastnilo se veliké množství lidu a velmi četní zástupci různých státních úřadů!

Zachráncem portugalského státu možno nazvat dra Antonína Oliveiru Salazara. Zednářsko-liberální vláda přivedla zemi na pokraj záhuby. Když v květnu roku 1926 ji smetlo vojenské povstání, nabídla deputace důstojníků dru Salazarovi křeslo ministerstva financí, které on sice přijal, ale skutečně zaujal teprve roku 1928. Roku 1932 se stal předsedou ministerské rady a roku 1936 ministrem války, aby vytvářel nové a lepší Portugalsko. Dr. Salazar pochází z chudobné venkovské rodiny ze S. Comby (nedaleko Coimby), studoval v chlapeckém semináři a pak práva na universitě, kde se protloukal jako chudý student, dáváje soukromé hodiny. Už tehdy vstoupil do Akademického ústředí křesťanské demokracie, která odchovála Portugalsku nejlepší muže. Roku 1918 byl jmenován profesorem hospodářských věd na universitě v Coimbre. Jeho přednášková a literární činnost nenabývala však zalíbení u vlády, která jemu a ještě třem jiným profesorům odňala právo přednášet pod záminkou ozdra-

vění stavu profesorského v duchu republikánském. Dr. Salazar napsal svou obhajobu pod názvem „Má odpověď“, jasnou a říznou. Byl zřízen vyšetřovací tribunál studentský; z dvaceti studentů jedenadvacet prohlásilo dra Salazara za vzor profesorů: — tak se vrátil na katedru slavnější než dříve. — Poctivost, svědomitost, pevnost a vytrvalost jsou vlastnostmi, jimiž své vlasti slouží portugalský diktátor.

V rámci oslav 800. výročí své nezávislosti uspořádali katolíci portugalští řadu významných podniků. Především došlo k zřízení stálého výboru pro pořádání „sociálních týdnů“, v němž mimo jiné zasedá viceřektor lisabonské university dr. Pintho Coelo a prokurátor korporace komory dr. Porto. Od 17. do 22. června se pak konal první katolický sociální týden v Lisaboně; témata přednášek pojednávala: o základně církevních sociálních nauk, o příčinách úpadku rodinného života v posledních stoletích, o hospodářském zabezpečení rodiny, jako předpokladu jejího mravního povznesení, o funkci soukromého majetku, o povinnostech bohatství, o státě a národnosti, o bludech liberalismu a kapitalismu, o korporativním společenském zřízení a jeho uskutečnění v Portugalsku, o koloniálních úkolech ve světle katolického učení atd. Vesměs tedy otázky nejvyšší časové. Společná mše svatá a společná modlitba účastníků dodávaly tomuto prvnímu sociálnímu týdnu lisabonskému krásný náboženský ráz. — Veliký úkol, pozvednouti a šířiti křesťanského ducha v rodině, vzal si za úkol spolek, zvaný *Noelistas*, který měl také svůj sjezd. V službách jeho myšlenky stojí časopisy „Natal“, „Estacha“ a „Sursum“, dále pravidelné přednášky a náboženské duchovní dny obnovy. — Na návrh P. Morera des Neves vzniklo v celé zemi za živé účasti mládeže hnutí, aby památka 800. výročí portugalské nezávislosti byla zvětšena postavením křížů na všech výšinách země. Mají to býti „Cruzeiros da Independencia“ (kříže nezávislosti), které jsou, jak pravil P. Morera, „znamením našeho poslání jako národa misijního, základem a prapůvodem naší civilisace, představou a souhrnem křesťanské myšlenky, která

v sobě uzavírá zároveň nejvyšší etnost našeho národa a našeho latinsko-západního povolání“. — Tak svobodně Portugalsko jubiluje — a u nás jak to bylo s kříží?

RUMUNSKO

Obhájcem křesťanství a prvním rytířem nazývají rumunští dějepisci moldavského knížete Štěpána III. Velikého. Jeho knížectví se prostíralo mezi Sedmihradskem a Besarabií a bylo štítem křesťanské kultury a pevnou hradbou proti vpádům mohamedánských Turků, které Štěpán Veliký roku 1475 u Racové porazil. Jakým duchem byla proniknuta vláda tohoto knížete, svědčí četné kláštery ve Starém Rumunsku z jeho doby. Kníže Štěpán III. zemřel před 450 lety a byl pochován v basilice v Putna v Bukovině.

V Timisul v jižních Karpatech, kde má katolický seminář kněžský z Bukureště svůj nový dům, byla zřízena také kněžská ozdravovna.

V pravoslavné rumunské církvi se těší velké účte — vedle papežů sv. Klementa, sv. Martina a sv. Sylvestra — zvláště papež sv. Lev Veliký, který odvrátil Attilu, vůdce Hunů, od Říma, a vítězně potíral tehdejší bludaře pelagiány, manichejce a monofysity.

SLOVENSKO

Úrodné Slovensko. U Trnavy je vesnice Hrnčiarovce, která se může pochlubit zvláštní slávou. O letošních prvotinách tamějšího rodáka se zjistilo, že jím byl dovršen počet kněžských a řeholních povolání z této obce na 74. Někteří z těchto řeholníků a řeholnic působí i v daleké cizině. Sám letošní primiciant P. Ferdiš Palkovič má dva z rodiny u salesiánů. — Podobně i obec Špačince u Trnavy vynikají velikým počtem duchovních povolání.

Dcery Panny Marie Pomocnice, ženská větev salesiánské řehole, založená též sv. Don Boskem, zahájily o prázdninách (v srpnu) též svou činnost na Slovensku. Věnují se výchově ženské mládeže podle metod svého zakladatele, jako salesiáni vychovávají mlá-

dež mužskou. Prozatím se usadily v Trnavě, kde vedou kuchyn v tamějším salesiánském internátě.

Mariánská kongregace mužů v Bratislavě zaslala slovenskému biskupskému sboru prosbu, aby podnikl kroky k zasvěcení Slovenské republiky Božskému Srdeci Páně. Zároveň navrhuje, aby byl prohlášen svátek B. Srdce veřejným svátkem a v Růžomberku, aby se postavila národní svatyně slovenská k počtu B. Srdce, jak prý to zamýšlel + Andrej Hlinka.

V Ladimírově na Slovensku otevře pravoslavné misijní Bratrstvo bl. Jova Počajevského na přání hlavy zahrani. ruské církve, metropolitě Anastasia ze Srém. Karlovců, dvouroční bohoslovně-pastýřský kurs. Pro první rok 1940 až 1941 může být přijato pouze 10 osob ruské národnosti a pravoslavného vyznání, ne starších 50 let, kteří vystudovali aspoň 4 třídy střední školy a složí přijímací zkoušku z posvátných dějin, katechismu a liturgie v rozsahu látky prvních 4 tříd střední školy. Také se žádá znalost církevní slovanštiny. Měsíční poplatek posluchačů na vlastní náklad činí 350 Ks (10 dol.). Posluchači chudobní, kteří nemohou platit, jsou povinni za to denně pracovat 4 hodiny v tiskárně Bratrstva nebo i jinak. Absolventi těchto kursů po vysvěcení stanou se správci farností, putujícími misionáři, katechety v obecných školách anebo i v nižších třídách středních škol. Kursy hledají ještě jednoho nebo dva pravoslavné bohoslovce s vyšším vzděláním za učitele — ovšem bezplatně. Heslem kursů je: být rozsévatelem bohoslovných vědomostí, nezbytných v dnešních poměrech — a být dokonale, absolutně pravoslavným — podle provolání — asi ve smyslu jednostranného slavjanofilství.

Sektu adventistů zakázalo na Slovensku ministerstvo vnitra, poněvadž prý její příslušníci spolu s jinými sektami šířili náboženský a politický nepokoj, zvláště mezi dělnictvem, na př. v Bratislavě, v okolí Píšťan, Spišské Nové Vsi a v Makové (na Kysucách). Účast na bohoslužbách a jiných náboženských úkonech, dále jakékoli podporování adventistů stihají pokutami a vězením policejní soudy — kromě toho mohou ještě zakročit i trestní soudy.

ŠPANĚLSKO

Křesťanský řád ve veřejném životě snaží se španělská vláda obnovit také zákonem o svěcení neděle a svátků, vydaným dne 13. července, ve výročí povstání. V úvodě tohoto zákona se praví, že vláda chce „obnovit katolickou tradici sociální spravedlnosti, která spočívá na lidském pojmání práce, chce mít v účtě zákon Boží a chce se zároveň o to postarat, aby dělník neutrpěl žádné škody zákonné nařizeným nedělním klidem.“ — Ministerstvo vnitra poslalo na základě tohoto zákona oběžník na všechny civilní správce krajů (provincií) s výzvou, aby dali zatknout ony podnikatele, kteří přímo nebo nepřímo sabotují (nezachovávají) zákon o nedělním a svátečním klidu.

AMERIKA

Sto let má teprve americká Kalifornie hierarchické zřízení katolické, ačkoliv byla misijním územím hned od počátku španělské nadvlády. Velkorysou misijní činnost zahájili tam teprve roku 1769 španělští františkáni z koleje sv. Ferdinanda v městě Mexiku. Za rozkvětu jejich misí přijalo na 90.000 indiánských domorodců křesťanství. Když se však Mexiko odtrhlo roku 1821 od Španělska, byla misijní práce po leta ztěžována vlivem zednářských vlád, které ničily svým koristnictvím ovoce oblíbených františkánských misionářů. Až dodnes působí teskným dojmem staré pozůstatky misijních svatyní františkánských (nejslavnější u Los Angeles) a slávu prostého františkánského misionáře P. Junipero de la Sera dodnes hlásá krásný jeho pomník v St. Francisku a misijní hry (Missionsplay) v staré misii u Los Angeles. První biskupství bylo zřízeno r. 1840 v San Diego. Dnes má Kalifornie arcibiskupství v Los Angeles a San Francisku a 5 biskupství se 1600 kněží a 1.200.000 věřících.

Boj proti nemravné písni. Je-li ďáblou setbou každé nemravné slovo, jest jí ve zvýšené míře nemravná písnička. Utkívá v duši snadněji a trvaleji, její sprostota a náказu za-

krývá často libivá melodie. Ta ji dává perutě ke zhoubnému letu. Američtí katolíci vedle boje proti nemravnému tisku zahájili energický boj též proti nemravným písním. Obrátili se především na spolek skladatelů populárních písní, který má 687 členů, a ten jim slíbil, že vyloučí ze spolku každého, kdož by se ve svém hudebním díle neřídil zásadami mravnosti. Sáhli tak na pramen zhouby — a dosáhli úspěchu.

Jediný ryze katol. ústav pojišťovací

NÁRODNÍ POJIŠŤOVNA

akc. spol. v Brně, Nám. svobody 21.

Smluvní ústav pro pojišťování církevního a kněžského majetku.

Matiční útržkový KALENDÁŘ

na rok 1941

všechny mile překvapí. Kalendář je velmi pečlivě upraven a seznámí každého se životem našich světců a světic.

Objednejte si včas výtisk pro sebe, útržkový kalendář se netiskne do zásoby! Cena 12 K.

POMNÍKY

sochy, oltáře,
mramorové
obklady

kamenoprůmysl

POLÁŠEK-URBAN

PŘEROV · Telefon 325

Pro španělské katolíky bylo od P. T. dárců darováno: Praha-Břevnov (vdp. Malý, Dolany), kalich s patentnou. Paramentní spolek (msgr. Pryč), Olomouc, 1 ciborium, trojdílné nádob-

ky na svaté oleje, 1 ornát s příslušenstvím, 2 štoly. Farní úřad Kněždub 187.75 K. Paní Nedomová, Olomouc, 300 K. Pán Bůh zaplať!

exercicie

Matky a sestry kněží a bohoslovců, i ženy, zaměstnané v kněžských domácnostech, upozorňujeme na exercicie, které se budou konati zvláště pro ně v Čechách a na Moravě — asi ve Staré Boleslavi nebo na Svaté Hoře a na Svatém Kopečku — a prosíme je, aby napsaly co nejdříve do ústředí Svazu katolických žen a dívek v Praze II., Jungmannovo nám. 20, kdy by se jim to nejlépe hodilo, zda v říjnu, listopadu či v prosinci, a které dni přibližně. Podle došlých odpovědí bude určena doba těchto duchovních cvičení, prvních svého druhu u nás. Při větším počtu přihlášek budou se konati kursy dva. Hlaste se laskavě také, kdo se vůbec nemůžete

vzdáliti z domova, abyste se i vy mohly účastniti, alespoň duchovně.

Ve Frýdku: *Říjen:* od 11 do 15. muži; od 15. do 19. ženy; od 21. do 25. jinoši; od 25. do 29. dívky; od 29. října až do 2. listopadu volno. — *Listopad:* 2.—6. muži a jinoši, širitelé tisku; 6. až 10. ženy a dívky, širitelky tisku; 11.—15. německé ženy a dívky, ctitelky Božského Srdce Páně; 15.—19. dívky, ctitelky Božského Srdce Páně; 19.—23. ženy, ctitelky Božského Srdce Páně; 23.—27. muži, KA; 27. až 1. prosince jinoši, KA.

Na Sv. Kopečku: *Listopad:* 4.—8. ženy; 18.—22. dívky. — *Prosinec:* 2. až 6. muži; 16.—20. jinoši.

LITERATURA

„*Dělník dnes a dělník v náboženské práci*“ je název knížečky, která byla vydána k praktickému prohloubení náboženského života mezi dělníky a dělnickými rodinami. V první části dra Vaška „*Dělník dnes*“ poukazuje autor na obtíže dělnického života, které by bylo velmi těžko zdolávat, kdyby zde nestál Kristus-Dělník, který tolik krásných příkladů ukázal právě ze života dělníka. - Druhá část příručky, „*Dělník v náboženské práci*“, od A. Ondrušky je načrtnutím práce, která katolického pracovníka čeká na tomto velikém poli působnosti. Dosa- vadní zájem o tuto příručku svědčí o její časovosti. Cena 1 K je tak nízká, že umožňuje, aby byla co nejvíce roz-

šířena. Objednávky vyřizuje kancelář Arcidiecéšní Katolické akce v Olomouci, Goeringovo nám. čis. 16. Objednávky vyřizujte podle možnosti hromadně.

„*Za Kristem-Dělníkem*“ od dr. F. Juráka, česko-německou to příručku pro dělníky, pracující v Říši, která vyšla nákladem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, obdržíte v kanceláři Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, Goeringovo nám. 16, za K 2.50. Objednejte a zašlete vašim příbuzným a známým. Budou vám za ni velmi vděčni

Exerciční dům ve Frýdku vydal 7 dobrých brožur: *Nedělník*, *Z dějin Církve katolické*. Jsou to stručné,

přehledné dějiny Církve, vypsané v souvislosti s vynikajícími světci a řešitelnými řády. Hodí se do rukou laiků. Velmi usnadní práci katechetům při vyučování dějinám Církve. - Životem čís. 346. — *Krátká liturgika* znamená velmi dobrou orientační příručku o liturgických obřadech, dobách, rouších, barvách, osobách atd. - Životem čís. 347. — *Matka Bolesná*. Knižečka uvádí důvody a způsob úcty k Matce Bolesné. - Životem čís. 345. — *Nejvzácnější poklad* je dítě v rodině. Dr. A. Svobodová přesvědčuje naše rodiny, aby uznaly tuto pravdu, posmívanou a odsuzovanou moderním světem. - Životem čís. 349. — *Naši svatí*. Krásné umělecké reprodukce jsou provázeny jasnými životopisy našich duchovních velikánů. - Životem čís. 348. Brožury s hlubotiskovými obrazy jsou po 70 hal., při větším odběru po 50 hal. — *Český biskup dr. Antonín Podlaha, rytíř svatováclavský*. Běle Dlouhé se o pravdu podařilo vypsati na několika stranách život našeho velikého biskupa, učence, mecenáše a dobrodince. Podlahova osobnost si zaslouží, aby byla tato práce co nejvíce rozšiřována a doporučena. - Životem čís. 350. — *Mladý apoštol, veliký trpitel Ondřej J. Horáček*. Krátká skizza nádherné dětské duše, která vyzrála v ohni bolesti a utrpení. - Životem čís.

351. — Objednávky vyřizuje Exerciční dům ve Frýdku.

*

„Apoštolát“ doporučuje ze svého nákladu tyto knihy za sníženou cenu:

Výborné knihy *dra Grívce* v překladu autorem ověřeném: „Životopis svatého Cyrila a Metoděje“, místo 10 — 7 K. — „Kristus v Církvi“, místo 20 — 15 K.

Unijní příručka: *Ivan Marianov*: „Aby všichni jedno byli“, místo 11 K pro odběratele časopisu 8 K.

V. *Bitnar*: (Ke spolkovým přednáškám a slavnostem) „Svatý Cyril v české poesii moderní“, místo 4 — 3 K.

Nová kniha dra Fr. Cínka, zachycující skvělý obraz minulosti i poslední obnovy cyrilometodějské svatyně: „Basilika velehradská“, místo 7 — 6 K.

Dějepisná monografie *dra Stanislava Zely*: „Náboženské poměry v Olomouci za biskupa Marka Kuena“, místo 30 — 20 K.

Msgr. Rafael Kozák: „Pozdrav krajanům“, místo 3 — 2 K. Vhodný dárek zahraničním krajanům i sezonním dělníkům v cizině.

Acta VII. Conventus Velehradensis, místo 50 — 30 K. Úplná zpráva o posledním unijním sjezdě velehradském s původními přednáškami, proslovy účastníků, i referáty ACM, i AV.

Objednávky vyřídí: Sekretariát ACM, Olomouc, Goeringovo nám. 16.